

TALOUSARVIO 2023

Taloussuunnitelma 2023–2026

Hyvinvointialuejohtajan esitys 3.11.2022

Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue

1.	Hyvinvointialueen johtajan katsaus.....	1
2.	Hyvinvointialueuudistus.....	3
2.1.	Hyvinvointialueiden rahoitusmalli	3
2.2.	Lainsäädännön muutokset.....	5
2.3.	Talouden kehitysnäkymät.....	6
2.4.	Hyvinvointialueen raportointi.....	6
3.	Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	9
3.1.	Toimintaympäristö ja sen keskeiset muutokset	9
3.2.	Organisaatio ja toimielimet	10
3.3.	HUS-yhtymä	11
3.4.	Henkilöstö	12
4.	Strategiset tavoitteet	14
5.	Hyvinvointialueen rahoitusmalli ja rahoituspohja	15
5.1.	Talousarviokokonaisuuden muodostuminen	17
5.2.	Palkankorotukset, palkkojen harmonisointi ja Kuel -tasausmaksu	20
5.3.	Alijäämän kattaminen taloussuunnitelmakaudella 2024–2026	21
5.4.	Talousarvion määrärahojen sitovuustasot	22
6.	Talousarvio 2023 ja -suunnitelma 2023–2026.....	23
6.1.	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palvelutoiminta	23
6.2.	Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa	25
6.3.	Erikoissairaanhoido.....	28
6.4.	Konsernipalvelujen toimiala	30
6.5.	Asiantuntija- ja kehittämispalvelut	34
6.6.	Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala.....	35
6.7.	Vanhusten palvelujen toimiala	40
6.8.	Terveydenhuollon palvelujen toimiala	44
6.9.	Aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimiala	49
6.10.	Pelastustoimen palvelujen toimiala.....	55
7.	Investoinnit ja rahoitus	59
7.1.	Investointiosa.....	59
7.2.	Investointisuunnitelmaesitys	59
7.3.	Investointien rahoitus ja lainanottovaltuus.....	60
7.4.	Rahoitusosa.....	61
LIITE 1.	Vantaan ja Keravan hyvinvointialue: Sitovat toiminnan tavoitteet 2023.....	64

1. Hyvinvointialueen johtajan katsaus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvio- ja suunnitelma 2023–2026

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Arvoisa lukija, pidät käsissäsi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ensimmäistä talousarviota ja -suunnitelmaa. Tähän dokumenttiin kiteytyy monta vuotta poliittista päätöksentekoa, arviointi- ja selvitystyötä sekä hyvinvointialueen perustusten ja onnistumisen edellytysten rakentamista. Nyt toteutuvaa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen uudistusta on suunniteltu eri muodoissaan useamman hallituskauden aikana. Kun uudistukseen liittyvä lainsäädäntö viimein hyväksyttiin kesällä 2021, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen valmistelu käynnistyi rivakasti. Epävarmuuden aika oli vihdoinkin ohi; Vantaan ja Keravan hyvinvointialueesta tulisi totta.

Kesällä 2021 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle nimettiin väliaikainen valmistelutoimielin, joka teki valmisteluun liittyviä hallinnollisia päätöksiä siihen asti, kunnes tammi-kuun 2022 aluevaaleissa hyvinvointialueelle valittiin sen historian ensimmäiset aluevaltuutetut. Valmistelussa tunnistettiin heti alussa aikatauluun liittyvä haaste. Puolessatoista vuodessa tulisi saattaa toteen lähihistorian suurin julkisen hallinnon uudistus. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen päätöksenteon toimeleimet järjestäytyivät nopeasti aluevaltuuston aloitettua työnsä ja hyvinvointialueesta tuli kokonaisuudessaan toimintakykyinen. Oli vain vajaa vuosi aikaa valmistautua sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoon kaupungeilta ja erityishuoltopiireiltä hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialueet ovat uusi hallinnon taso, joiden perustehtävä on sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestäminen. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen valmistelussa kiinnitimme erityisesti huomiota siihen, ettemme tee pelkästään hallinnollista muutosta, vaan myös kehitämme organisaatiota ja sen kyvykkyyksiä alueen ominaispiirteet huomioiden. Vantaan ja Keravan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialat fuusioitiin kunnianhimoisesti ja uusi organisaatio muodostettiin tavoitteenaan parantaa toimintojen laatua, saatavuutta, asiakaslähtöisyyttä ja tehokkuutta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen valmistelussa valittiin lähtökohdaksi turvallinen siirtymä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on olemassa asukkaitaan ja työntekijöitään varten, ja näiden turva ja hyvinvointi on asetettu alueen valmistelussa etusijalle. Huolehdimme siitä, että heti vuodenvaihteesta lähtien alueen asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut sujuvasti ja että jokainen työntekijämme pysyy mukana muutoksessa.

Vaikka vuodenvaihteessa nykyiset kaupunkien ja pelastuslaitoksen palvelut siirtyvätkin hyvinvointialueelle turvallisen siirtymän periaatteen mukaan lähes nykyisenkaltaisina, katseemme on jo pidemmällä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen strategia viitoittaa tietämme nykyisen valtuustokauden loppuun, vuoteen 2025 saakka. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen valmistelutyössä tulevaisuuden organisaatio on otettu huomioon alusta alkaen. Yhteistä palvelukehitystä on tehty pitkäjänteisesti jo

kaupunkiorganisaatioissa ja viimeisen vuoden aikana kaupunkien sosiaali- ja terveydenhuollon toimialojen yksiköt ovat rakentaneet Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluja yhteisissä fuusiotyöryhmissä. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos säilyttää nykyisen nimensä, mutta sijoittuu uudessa organisaatiossa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen pelastustoimen toimialalle. Se on myös Suomen ainoa kahden hyvinvointialueen pelastuslaitos ja palvelee sekä Vantaan ja Keravan että Keski-Uudenmaan hyvinvointialueita.

Hyvinvointialueet saavat rahoituksensa valtiolta. Rahoitus määräytyy alueen väestön kasvun ja rakenteen sekä tarvekertoimien mukaan. Vuoden 2023 alustava rahoituksen pohja perustuu siirtyvien organisaatioiden eli sosiaali- ja terveydenhuollon toimialojen ja pelastuslaitoksen vuoden 2021 tilinpäätökseen ja vuoden 2022 talousarvioon ja lopullinen rahoitus vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Vuoden 2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvio näyttää noin 54 milj. euroa alijäämäiseltä. Alijäämän taustalla on siirtyvien organisaatioiden vuoden 2022 ennakoitua talouden ylitykset sekä se, ettei valtion rahoitus kata kaikkia historiallisen suuren muutoksen muutuskustannuksia.

Vantaan ja Keravan siirtyvien organisaatioiden vuoden 2022 talousarviot ylittyvät noin 39 milj. eurolla. Ylitysten taustalla ovat mm. kaupunkien Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden haasteet talouden suunnittelussa, valtion koronakorvausten vaikutus vuoden 2022 talousarvioiden laadintaan, palvelutarpeen kasvu sekä ennakoimattomat palvelutuottajien hinnankorotukset. Valtio tulee tarkistamaan hyvinvointialueen rahoituspohjan vuoden 2022 toteuman perusteella tammikuussa 2024, eli tällöin Vantaan ja Keravan rahoituspohjaan lisätään tilinpäätöstietojen perusteella puuttuva määräraha.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus perustuu hyvinvointialueiden rahoituslakiin. Rahoituslaskelmien mukaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialue tulee saamaan väestönkasvuun ja tarpeeseen perustuvaa rahoitusta siten, että se pääsee talouden tasapainoon nykyisellä taloussuunnitelmakaudella.

Nykyisten ennusteiden mukaan valtion rahoitus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on hieman suurempi kuin kaupunkien aiemmin sosiaali- ja terveystalouteen käyttämä rahamäärä, joten alueen palvelutaso voidaan turvata. Uudenmaan alueen hyvinvointialueiden saama valtion rahoitus ei kuitenkaan täysimääräisesti huomioi metropolialueen ominaispiirteitä ja suurempaa palvelutarvetta eikä myöskään väestön kasvua. Kuten viime vuodet ovat osoittaneet, myös tulevaisuuden ennakointi on vaikeaa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelta odotetaan täydellistä onnistumista sekä palvelujen järjestämistä suunnittelussa ja ohjauksessa että talouden hallinnassa.

Luotan kuitenkin, että yhdessä alueen päättäjien, henkilöstön ja asukkaiden kanssa rakennamme Vantaan ja Keravan hyvinvointialueesta meille kaikille hyvän paikan elää ja voida hyvin.

Tehdään yhdessä Vakehyvaa!

2. Hyvinvointialueuudistus

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus on yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista Suomen historiassa. Hyvinvointialueuudistuksen myötä vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Lisäksi HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon tehtävistä omalla alueellaan.

Hyvinvointialueuudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat:

- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut hyvinvointialueen asukkaille,
- parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta,
- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja,
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti ja pysyvyys,
- vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin ja
- hillitä kustannusten kasvua.

Lisäksi pyrkimyksenä on hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön avulla edistää kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä, joka myös osaltaan vähentää tarvetta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialueen järjestämiä julkisia palveluja ovat mm. perusterveydenhuolto, sosiaalihuolto, hammashoito, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut, ikääntyneiden asumispalvelut ja erikoissairaanhoido.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on yksi 21 hyvinvointialueesta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2023 alkaen. Se muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Vantaan ja Keravan kaupungeista ja ottaa vastuulleen Vantaan ja Keravan alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisen. Yhteistyösopimuksella on sovittu, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimi järjestetään Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen organisaation osaksi.

2.1. Hyvinvointialueiden rahoitusmalli

Hyvinvointialueiden talous muodostaa jatkossa merkittävän osan julkisesta taloudesta. Hyvinvointialueuudistuksen yksi keskeinen muutos on rahoitusmallin muuttuminen. Tähän asti sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten rahoitus on tullut pääpiirteittäin kuntien verotulojen kautta. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu ensivaiheessa pääosin valtion rahoitukseen ja osin maksutuloihin. Lähtökohtaisesti tämän rahoituksen tulee riittää kattamaan hyvinvointialueen kustannukset.

Hyvinvointialueet päättävät itsehallintonsa nojalla rahoituksen käytöstä ja kohdentamisesta. Uudistuksen myötä 1.1.2023 alkaen valtio jakaa valtion verotuksessa kerätyt varat kaikille hyvinvointialueille laissa (611/2021) määriteltujen kriteerien perusteella, joita ovat hyvinvointialueen asukasmäärä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden,

saamenkielisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien ja pelastustoimen riskitekijöiden perusteella. Alueiden väliset erot asukkaiden palvelutarpeissa ja järjestämisen olosuhteissa otetaan huomioon valtion rahoituksen määräytymistekijöissä.

Rahoituksen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhtenä tavoitteena on myös kustannusten kasvun hillintä. Rahoitusmalli sisältää siten kannusteita kustannusten kasvun hallintaan, jolloin voidaan turvata myös osaltaan julkisen talouden kestävyttä.

Valtion ohjauksella ja vuotuisen ohjaus- ja arviointiprosessin avulla tunnistetaan ennakkoivasti toimintaympäristössä tapahtuvia sekä paikallisia että valtakunnallisia muutoksia. Hyvän ennakkoinnin avulla palveluiden ja toimintatapojen kehittäminen mahdollistaa myös taloudellisen tasapainon säilyttämisen.

Mikäli hyvinvointialueen rahoituksen taso vaarantaisi perustuslaissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen, on hyvinvointialueella lain 611/2021, 122 § mukaan oikeus saada valtiolta lisärahoitusta lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueille myönnettävästä lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto. Tämä voi kuitenkin johtaa arviointimenettelyyn, jossa valtio ja hyvinvointialue arvioivat hyvinvointialueen taloudellisia sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään (hyvinvointialueen arviointimenettely).

Arviointimenettelystä on säädetty hyvinvointialuelain (611/2021) §122 ja § 123. Arviointimenettelyllä seurataan hyvinvointialueiden talouteen ja palveluiden järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos:

1. hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa, kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien;
2. hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;
3. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai
4. hyvinvointialueelle on myönnetty muutettu lainanottovaltuus (15 §:n 3 momentti), tai kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Hyvinvointialueuudistuksen tuoma rahoitusmallin muutos, jonka keskeinen tavoite on kustannusten kasvun hallinta, edellyttää hyvinvointialueilta uudenlaista ajattelua myös määrärahojen allokointiin. Käytännössä valtion myöntämä kehysrahoitus ja

hyvinvointialueen toiminnan tuotot muodostavat käyttötalouden rahoituksen tulopohjan. Lähtökohtaisesti tällä rahoituksella tulee kattaa hyvinvointialueen menot.

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 115 § edellyttää, että hyvinvointialueen taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Talouden tasapainovaatimus edellyttää, että hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

2.2. Lainsäädännön muutokset

Väestön ja ikääntyneiden määrän kasvun sekä palvelutarpeiden muutosten ohella paineita rahoituksen riittävyyteen ja palvelujen järjestämiseen aiheuttavat lainsäädännön muutokset. Valtion hyvinvointialueiden rahoituskehyksissä on huomioitu uudet ja laajenevat tehtävät kansallisella tasolla. Kuitenkin mm. hoitotakuun ja henkilöstön vähimmäismitoituksen tiukennukset ovat merkittävä haaste hyvinvointialueen palveluvelvoitteiden toteuttamiselle sekä resurssien riittävyyden että erityisesti pätevän henkilöstön saatavuuden.

Vanhuspalvelulain muutos, jossa säädetään henkilöstömitoituksesta iäkkäiden henkilöiden tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa, tuli voimaan 1.10.2020 siirtymäajalla. Lain mukaan siirtymäajan päättyessä 1.4.2023 henkilöstömitoituksen tulee olla täysimääräisesti vähintään 0,7 työntekijää asiakasta. Hallitus on 28.9.2022 esittänyt, että henkilöstömitoitusta lykätään hoitajapulan vuoksi siten, että taso on huhtikuun 2023 alussa 0,65 ja vasta joulukuusta 2023 alkaen 0,7. Hoitajamitoituksen nosto edellyttää hyvinvointialueelle lisää uusia, koulutettuja ammattilaisia, ja tämän toteuttaminen suunnitellussa aikataulussa tulee olemaan haaste sekä henkilöstön saatavuuden että tarvittavan rahoituksen osalta. Hyvinvointialueen toiminnassa ostetaan myös merkittävä määrä vanhusten hoivapalveluja yksityisiltä palveluntuottajilta. Yleinen hintatason nousu asettaa palveluntuottajille paineita hintojen nostoon ja todellisiin kustannuksiin vaikuttaa se, miten henkilöstön määrästä ja palvelusopimusten hinnoista on sovittu ja sovitaan vuotta 2023 koskevilla ostopalvelusopimuksissa.

Talousarviovuoden aikana perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn määräaika lyhenee 14 vuorokauteen ja suun terveydenhuollon osalta neljään kuukauteen, jos eduskunta hyväksyy käsittelyssään olevan lakiesityksen. Hoidon tarpeen arviot on tehtävä saman päivän aikana. Taloussuunnitelmakaudella hoitotakuu kiristyy entisestään. Lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoitusta tiukentuu nykyisestä 35 asiakkaasta 30 asiakkaaseen sosiaalityöntekijää kohden vuoden 2024 alussa. Vammaispalvelulain uudistuksen edetessä se tulisi siirtymäajan jälkeen voimaan vuoden 2025 alussa.

Sosiaalisen luototuksen luototustoiminta tulee (Lakiesitys sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta 590/2022) lakisääteisesti velvoittavaksi 1.8.2023 alkaen. Luototukseen tarvittava pääoma saadaan hyvinvointialueen käyttöön vasta erillisen valtionavustushaun jälkeen.

2.3. Talouden kehitysnäkymät

Yleistä taloustilannetta varjostavat monet huolet ja epävarmuus talouden kulkusuunnista. Talouskehitystä hidastaa etenkin nopea inflaatio ja merkittävän korkeaksi kohonnut energian hinta, joka koettelee erityisesti euroaluetta. Ennusteiden mukaan talouden kasvu hidastuu merkittävästi vuonna 2023. Euroopan keskuspankillla on vaikea tehtävä yrittää hillitä nopeaa inflaatiota. Vuoden 2022 toisella vuosipuoliskolla koronastoja on tehty tiuhaa tahtia ja joidenkin ennusteiden mukaan korkotason odotetaan asettuvan korkealle ja pysyvän siellä pitkään. Edessä on talouskasvun pysähtyminen eikä mahdollisuutta talouden taantumasta voida sulkea pois.

Epävarmuus, energiavaje, nopea inflaatio, heikkenevä ostovoima ja nousevat korot aiheuttavat kaikkialla kulutuksen ja investointien kasvun leikkauksia. Työllisyyden nopea kasvu ja lisääntynyt kulutus ovat kasvattaneet verotuloja ja vahvistaneet julkista taloutta edeltävinä vuosina 2021 ja 2022. Talouden kasvun hidastuessa ja velanhoitomenojen kasvuaessa, julkisen talouden alijäämien ja velkojen kasvun arvioidaan alkavan kasvavan uudelleen. Valtiovarainministeriön syyskuussa 2022 julkaiseman julkisen talouden ennusteen mukaan, Suomen bruttokansantuotteen kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin vuonna 2023.

Hyvinvointialueet aloittavat varsinaisen toimintansa 1.1.2023 ja ovat toimintansa aluksi alijäämäisiä. Julkisen talouden ennusteen mukaan alijäämä on noin 0,2 % suhteessa BKT:hen. Valtiovarainministeriön mukaan, tämä johtuu pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon korkeasta investointitasosta, jonka arvioidaan laskevan seuraavina vuosina. Hyvinvointialuesektorin rahoitusaseman heikkenemistä aiheuttaa erityisesti kustannusten, kuten henkilöstömenojen, nopea kasvuvauhti.

2.4. Hyvinvointialueen raportointi

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 117 § ja 119 §, sekä lakia täydentävä Valtioneuvoston asetus (VN/729/2021) määrittelevät sen, mitä hyvinvointialueen tulee raportoida omassa virallisessa valtuuston hyväksymässä tilinpäätöksessään, sekä puolivuosi- ja neljännesvuosiraportoinneissa.

Lain hyvinvointialueesta (611/2021) 117 § mukaan hyvinvointialueen tilikausi on kalenterivuosi. Aluehallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätöstilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Aluehallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen aluevaltuuston käsiteltäväksi. Aluevaltuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva hyvinvointialueen tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Tilinpäätöksen allekirjoittavat aluehallituksen jäsenet sekä hyvinvointialuejohtaja.

Tilinpäätöksen toimintakertomuksessa on lain 611/2021 mukaan esitettävä selvitys aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista hyvinvointialueen ja konsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi hyvinvointialueen tai konsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi. Lisäksi on esitettävä selvitys hyvinvointialueen ottamien pitkäaikaisten lainojen lisäyksistä ja investoinneista.

Valtioneuvoston asetuksen (VN/729/2021) 14 § mukaan hyvinvointialueen neljännesvuosikatsauksen on sisällettävä hyvinvointialueen ja liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet. Lisäksi neljännesvuosikatsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä keskeiset tekijät, joiden ennakoitaan vaikuttavan tilikauden tuottojen ja kulujen määriin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 72 § mukaisesti aluehallitus seuraa talousarvion toteutumista talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla.

Hyvinvointialueen taloudesta raportoidaan aluehallitukselle ja -valtuustolle valtion raportointiaikataulun mukaisesti kuukausittain.

Aluehallitukselle ja -valtuustolle raportoidaan toiminnan ja talouden tilanne osavuositarkastuksissa sekä talousarviovuoden tilanne tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa.

Hyvinvointialueen talousraportointi valtiokonttorille

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta 462/2022 (16.6.2022) säätää hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 120 §:ssä tarkoitettujen tietojen toimittamisesta Valtiokonttorille. Hyvinvointialueen on salassapitosäännösten estämättä toimitettava tilinpäätös-, osavuositarkastus- ja kustannustiedot sekä muualla laissa tai lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot Valtiokonttorille sellaisessa muodossa, että ne voidaan tallentaa Valtiokonttorin ylläpitämään taloustietovarantoon. Hyvinvointialue vastaa toimittamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta 462/2022 pykälässä 3 § on määritelty taloustietojen toimittamisen aikataulu asetuksen voimaantulosta 1.1.2023 alkaen.

Hyvinvointialueen on toimitettava tiedot seuraavasti:

1. kalenterivuoden talousarviota koskevat tiedot viimeistään kyseisen kalenterivuoden tammikuun 15 päivänä;
2. neljännesvuositiedot ajalta tammikuun alusta maaliskuun loppuun viimeistään saman vuoden huhtikuun 30 päivänä ja ajalta tammikuun alusta syyskuun loppuun viimeistään saman vuoden lokakuun 31 päivänä;
3. kuukausitiedot ajalta tammikuun alusta huhtikuun loppuun, toukokuun loppuun, heinäkuun loppuun, elokuun loppuun, lokakuun loppuun ja marraskuun loppuun viimeistään seuraavan kuukauden viimeisenä päivänä;
4. puolivuositiedot ajalta tammikuun alusta kesäkuun loppuun viimeistään saman vuoden elokuun 15 päivänä ja ajalta tammikuun alusta joulukuun loppuun viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä;
5. kalenterivuotta koskeva tilinpäätösarvio viimeistään seuraavan vuoden tammikuun 25 päivänä;
6. kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstiedot viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä;
7. kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät tiedot, tiedot tuloista ja menoista palvelukohtaisesti sekä muut taloustiedot viimeistään seuraavan vuoden toukokuun 31 päivänä.

3. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavia hyvinvointialueita on yhteensä 21. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ottaa vastuulleen 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan alueen sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisen alueella.

3.1. Toimintaympäristö ja sen keskeiset muutokset

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on vuoden 2023 alusta vastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen järjestämisestä alueensa 278 000 asukkaalle. Vantaan ja Keravan väestön ennustetaan kasvavan yli 48 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä. Pelastustoimen osalta Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on järjestämisvastuussa myös Keski-Uudenmaan hyvinvointialueesta, joten pelastuslaitos palvelee 478 000 asukasta; Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väestön ennustetaan kasvavan 9 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä.

Alueen väestö on nuorta, mutta yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa 40 % vuoteen 2030 mennessä yhteensä noin 6 300 asukkaalla. Ikääntyneiden määrän suuri kasvu vaikuttaa esim. hoivapalvelujen ja muihin ikääntyneiden palvelujen tarpeisiin tulevina vuosina. Ikärakenteen muutoksiin perustuvien ennusteiden mukaan alueen sosiaali- ja terveystalvelujen kustannusten kasvun ennakoidaan vuosina 2020–2030 olevan keskimäärin 2,3 prosenttia vuodessa (koko maassa 1,4 %). Sairastavuus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella - kuten muuallakin Uudellamaalla - on maan pienimpiä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen [THL] sairastavuusindeksi=83 vrt maan keskiarvo=100; ikävakioidut vertailuluvut).

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella vaikuttavat monet metropolialueen ilmiöt. Alue on tiheästi asuttua lentokenttäaluetta. Vieraskielisten osuus alueen väestöstä on maan suurin, yli viidennes, ja se kasvaa vuosittain. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella useampi kuin joka neljäs lapsiperhe on yhden vanhemman perhe. Lasten, nuorten ja perheiden palvelutarpeet korostuvat alueella. Myös korkeat asumiskustannukset, asunnottomuus ja päihdeongelmat ovat metropolialueen heijastumia alueelle.

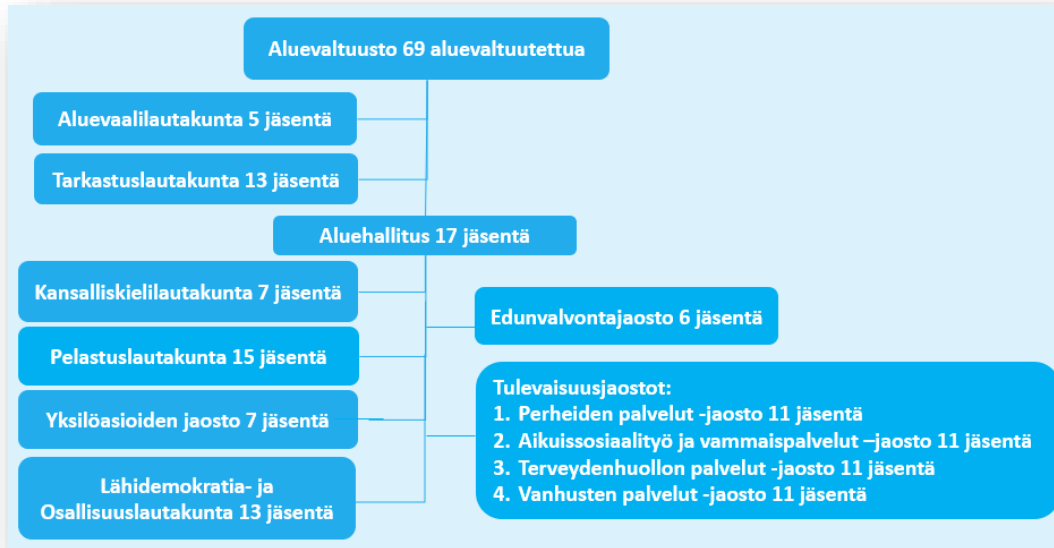
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluksessa aloittaa 1.1.2023 noin 4 800 työntekijää.

Henkilöstön saatavuus ja riittävyys ovat Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella palvelukyvyn suurin haaste. Henkilöstövaje on laajentunut useimpiin sosiaali- ja terveystalvelujen ammattiryhmiin ja pelastajiin. Väestön palvelutarpeiden kasvu, koronan aiheuttama palveluvelka sekä lainsäädännön muutokset vaikeuttavat tilannetta entisestään. Myös ihmisten odotukset työelämältä ja työsuhteilta ovat muuttuneet ja muuttuvat; tämä edellyttää elämäntilanteen huomioivaa joustavuutta työelämältä sekä mahdollisuutta vaikuttaa omaan työhön.

Toiminta hyvinvointialueella käynnistyy vuoden 2022 palveluverkolla, jossa toimipisteitä on yli 400, näistä omaa palvelutuotantoa noin 325. 2020-luvun suurin valmistelussa oleva toimitilahanke on Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskus. Pelastustoimen palvelutason korjaamiseksi Vantaalle rakennetaan vuosina 2022–2026 neljä uutta valmiusasemaa.

3.2. Organisaatio ja toimielimet

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen organisoitumisen määrittävä hallintosääntö on hyväksytty aluevaltuuston kokouksessa 8.3.2022. Tämän jälkeen hallintosääntöä on päivitetty useaan kertaan vuoden 2022 aikana. Hyvinvointialueen toimielinorganisaatio on esitetty kuvassa yksi (1).

Kuva 1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toimielinorganisaatio

Hyvinvointialuetta johtaa hyvinvointialuejohtaja, joka vastaa aluehallituksen toimialojen toiminnasta, sekä johtaa ja kehittää toimintaa aluehallituksen alaisuudessa. Hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen toiminnan lisäksi osallistumisen hyvinvointialueiden yhteistoimintaan, sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Aluehallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omavalvontaohjelman ja varautumisen että hyvän hallinnon ja lainmukaisuuden valvonnan järjestämisestä ja niiden toimeenpanon ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Edelleen hyvinvointialuejohtaja vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovitamisesta siten, että hyvinvointialueen toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan, sekä vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä siten, että hyvinvointialueen toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskejä arvioidaan.

Hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatio jakautuu toimialoihin, palvelualueisiin, tehtäväalueisiin ja toimintayksiköihin.

Toimialaa johtaa toimialajohtaja, palvelualueetta johtaa palvelualuejohtaja, tehtäväaluetta johtaa tehtäväalueen päällikkö ja toimintayksikköä johtaa toimintayksikön esihenkilö. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue jakautuu toimialoihin seuraavasti:

- Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala
- Aikuissoisialityön ja vammaisten palvelujen toimiala
- Vanhusten palvelujen toimiala
- Terveystenhuollon palvelujen toimiala
- Pelastustoimen palvelujen toimiala
- Konsernipalvelujen toimiala

Hyvinvointialuejohtaja jakaa toimialat palvelualueisiin.

3.3. HUS-yhtymä

Uudenmaan erillisratkaisun mukaisesti HUS-kuntayhtymä jatkaa toimintaansa erikoissairaanhoidon organisaationa, HUS-yhtymänä, jonka Helsinki ja Uudenmaan hyvinvointialueet omistavat. HUS-yhtymä perustettiin Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin välisellä sopimuksella (*perussopimus*), joka hyväksyttiin hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin valtuustoissa huhtikuussa 2022. Perussopimuksen mukaan HUS-yhtymän toimintaa, hallintoa ja taloutta johtaa yhtymähallitus. Lisäksi perussopimuksessa on määritelty mm. ohjaus- ja rahoitusmalli. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen osalta laissa säädetty ja HUS-järjestämissopimuksessa sovitut erikoissairaanhoitoon liittyvät palvelut tuotetaan HUS-yhtymän toimesta.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla 615/2021 (13 §) määritelmän mukaisesti HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän (osapuolet) keskinäinen sopimus, jossa ne sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa osapuolten työnjaon, yhteistyön ja toiminnan yhteensovittamisen toteutuminen siltä osin kuin se on tarpeellista osapuolten lakisäätöisten tehtävien hoitamisen ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

HUS erikoissairaanhoidon järjestämssopimusta työstetään parhaillaan ja se on tarkoitus hyväksyä maaliskuussa 2023. Uudenmaan terveydenhuollon palvelujen järjestämisen työnjaon, yhteistyön ja yhteensovittamisen ohjausta varten osapuolet luovat yhteisiä rakenteita ja järjestelmällisen tavan toimia. Järjestämssopimuksen mukaisesti osapuolet sitoutuvat kehittämään ohjaus- ja yhteistyömallia vaiheittain. Koska kyseessä on uusi yhteistyön toimintatapa, rakenteita ja toimintatapaa kehitetään tarvittaessa saatujen kokemusten perusteella. Varsinaiset päätökset tehdään kunkin sopijaosapuolen omien päätöksentekoprosessien ja -valtuuksien mukaisesti.

Yhteistoiminnan ja omavalvonnan tavoitteena on varmistaa laadukkaat palvelut ja hyvinvointialueen potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien, toiminnan laillisuuden, sopimusten,

palvelustrategian sekä palvelulupauksen toteutuminen. Lisäksi omavalvonnalla ohjataan ja valvotaan palvelukokonaisuuksien ja –ketjujen, sekä palveluintegraation toteutumista, sekä eri osapuolten osallisuuden toteutumista.

Kustannuskehityksen hallinta ja integraation parantaminen peruspalvelujen ja erikoissairaanhoidon välillä edellyttää HUS:ilta ja sen omistavilta Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingiltä hyvää yhteistä tavoitteenasettelua, vaikuttavaa ohjausta sekä järjestämissopimuksen huolellista laadintaa. Jatkossa HUS-yhtymä osallistuu myös palveluihin ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvään koulutus-, tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoimintaan.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon palvelut toteutetaan pääosin HUS-yhtymän tuottamina. Valtio ei osoita HUS-yhtymälle suoraa kehysrahoitusta, vaan HUS-yhtymän jäsenet vastaavat yhtymän tehtävien rahoituksesta HUS-yhtymän perussopimuksessa, hallintosäännössä ja talousarviossa sovitulla tavalla. HUS-yhtymän talousarvio perustuu yhdessä jäsenten kanssa valmisteltuun raamiin. Kunkin jäsenen maksuosuudet tasataan tilikauden lopussa toteutuneen käytön mukaisesti.

3.4. Henkilöstö

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella työskentelee vuonna 2023 noin 4 800 sosiaali- ja terveystoimen, ja pelastustoimen ammattilaista. Henkilöstöä siirtyy Vantaan ja Keravan kaupunkeilta, sekä Etevan ja Kärkullan kuntayhtymistä.

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys ovat olleet jo pidempään huolestuttavalla tasolla. Hyvinvointialueen aloittaessa alueella on yli 300 avoinna olevaa tehtävää. Henkilöstön vaihtuvuus on suurta, sekä Keravan että Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialoilla se ollut yli 20 %. Tämän takia omalla henkilöstöllä on jouduttu teettämään paljon lisä- ja ylityötä sekä ostamaan vuokratyövoimaa monilta eri palvelutuottajilta ja osin erittäin korkeaan hintaan. Toimenpiteet eivät kuitenkaan ole riittäneet esimerkiksi siihen, että kaikki hoitopaikat voisivat henkilöstöpulan vuoksi olla käytössä.

Talousarvio ja -suunnitelmakaudella strateginen painopiste on henkilöstön saatavuuden turvaamisessa. Keinoina siihen ovat toimenpiteet, joilla hyvinvointialueen henkilöstön henkilöstökokemus saadaan merkittävästi aiempaa paremmaksi. Toinen keskeinen keino on henkilöstösuunnittelun kehittäminen aina strategisesta aikajänteestä työvuorotasoiseen henkilöstön työpanoksen optimointiin.

Hyvinvointialuevalmistelussa on tehty henkilöstösuunnittelua vuodelle 2023, jossa arvioitiin lisähenkilöstötarpeet hyvinvointialueen eri toimintoihin kattamaan yleistä palvelutarpeen kasvua väestönkasvun ja ikääntymisen aiheuttaman palvelutarpeen kasvun pohjalta. Henkilöstösuunnitelman 2023 mukaan hyvinvointialueen palvelutoimintaan on suunniteltu 133 uutta vakanssia.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on uusi hallinnollinen organisaatio. Tämä edellyttää myös henkilöstölisäyksiä. Hyvinvointialueen hallinto, päätöksenteon tuki, talouspalvelut, hallinto- ja viestintäpalvelut, henkilöstöpalvelut, tietohallintopalvelut, tutkimus -ja kehittämisspalvelut, toimitilapalvelut, sekä järjestämisen tuen ja hankintojen palvelut muodostavat konsernihallinnon, jonka henkilöstö koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon toimialoilta, pelastuslaitoksesta sekä kaupunkien hallinnoista siirtyneistä henkilöistä sekä arviolta 50 uudesta työntekijästä, jotka palkataan hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon tuen välttämättömiin tehtäviin.

4. Strategiset tavoitteet

Vantaan ja Keravan ensimmäinen hyvinvointialuestrategiaa valtuustokaudelle 2023–2025 on valmistelu aluevaltuuston käsiteltäväksi marraskuussa 2022. Hyvinvointialuestrategia konkretisoituu ja sitä toimeenpannaan talousarvion sitovissa toiminnan tavoitteissa sekä toimialojen toimintasuunnitelmissa. Vuoden 2023 tavoitteita on valmisteltu rinnan hyvinvointialuestrategian valmistelun kanssa. Sitovien toiminnan tavoitteiden etenemisestä raportoidaan aluehallitukselle osavuosikatsausten yhteydessä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toimintakulttuuria luodaan arvoihin perustuen. Hyvinvointialueen arvot ovat oikeudenmukaisuus, vastuullisuus ja rohkeus. Strategiasaan hyvinvointialue antaa palvelulupauksen vuodelle 2023:

- Vuonna 2023 hyvinvointialueella asukkaat pääsevät palveluihin nykyistä nopeammin ja alueen vetovoimaisuus työnantajana on parantunut huomattavasti.

Hyvinvointialuestrategiassa on asetettu kriittisimmät kärkitavoitteet hyvinvointialueen ensimmäiselle toimintavuodelle 2023. Nämä ovat:

- Palveluihin pääsy nopeutuu ja paranee
- Lasten ja perheiden palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus paranevat
- Ikääntyneiden kotona asumisen edellytykset paranevat ja kuntouttava työote lisääntyy
- Henkilöstötilanne paranee merkittävästi.

Hyvinvointialuestrategian tavoiteluonnosten pohjalta laaditut sitovat toiminnan tavoitteet vuodelle 2023 esitetään liitteessä yksi (1).

5. Hyvinvointialueen rahoitusmalli ja rahoituspohja

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu rahoituslain (617/2021, 5 §) määrittämään laskentamalliin, jonka pohjana on kuntien valtiolle raportoitavien kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien ja pelastustoimen nettokustannukset. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tuleva rahoitus koostuu pääsääntöisesti valtion osoittamasta nettomäärärahasta. Tämän lisäksi toimintamenojen kattamiseen käytetään hyvinvointialueen perimiä asiakas- ja käyttömaksuja.

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021 luvussa kaksi (2) on määritelty valtion rahoituksen periaatteet, joiden mukaan alueiden rahoituksessa on huomioitu määritellyn THL:n SOME-mallin mukaisen kustannusten kasvun ja hyvinvointialueiden hintaindeksin korotukset. SOME-malli perustuu ikäryhmittäiseen väestönkasvuun ja ikäryhmien palveluiden kustannuksiin.

Hyvinvointialuekohtaisessa rahoituslaskelmassa on huomioitu aluekohtainen siirtymätasaus, joka tasaa kunnilta siirtyvien kustannusten ja hyvinvointialueen laskennallisen rahoituksen välistä eroa seuraavan seitsemän vuoden aikana siten, että muutos on enintään +200 ja -100 euroa asukasta kohden. Lainsäädäntöön tulee tarkennuksia vuoden 2023 aikana ja mm. yliopistosairaalalisää koskevan lainsäädännön tullessa voimaan. Tässä yhteydessä myös siirtymätasaus päivittyy vastaavasti.

Ensimmäisenä toimintavuotena 2023 hyvinvointialueen rahoituksen pohjatietona käytetty nettokustannus perustuu hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen osalta kuntien raportoitavan tilinpäätöksen 2021 ja talousarvion 2022 keskiarvoon (ns. siirtyvät kustannukset).

2023 hyvinvointialueiden rahoitus muodostuu seuraavasti:

1. Kunnilta palveluluokkaraportoinnin perusteella siirtyvät nettomenot (TP2021 ja TA2022 keskiarvo skaalattuna 2022 tasoon)
2. Koko maan tasolla tarkastus palveluntarpeen kasvulla, hintojen muutoksella ja mahdollisilla tehtävämuutoksilla (+määräaikainen korotus)
3. Rahoitus jaetaan alueille määrätymistekijöiden perusteella (1)
4. Lasketaan aluekohtainen muutos ja siirtymätasaus (vuoden 2022 poikkileikkaus) (2)
5. Lasketaan erät yhteensä (1+2)

Siirtymätasaus

Siirtymäkauden tasauksessa siirrytään useammassa vaiheessa laskennalliseen rahoitusmalliin.

Mikäli hyvinvointialue on käyttänyt palvelujensa tuottamiseen kuntien raportoitavien nettomenojen perusteella enemmän määrärahaa kuin valtion laskennallinen rahoitusmalli tuottaa, silloin kyseisen hyvinvointialueen määrärahaa lisätään tasaamaan rahoituksessa tapahtuvaa muutosta. Päinvastaisessa tapauksessa, kuten Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella, valtion laskennallista rahoituspohjaa vähennetään ensimmäisten kahden

vuoden aikana. Vuonna 2025 vähennystä ei enää tapahdu, vaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoituspohja muodostuu laskennallinen rahoitusmallin perusteella ilman siirtymätasausvähennystä.

Talousarviovalmisteluprosessin aikana Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle osoitettu valtion nettorahoitus on tarkentunut useaan otteeseen, ja viimeisin tarkistus tehtiin 19.9., minkä pohjalta tämä talousarvio on laadittu. Tarkistusten yhteydessä valtiovarainministeriö on tarkistanut myös tulevien vuosien rahoitustasot aina vuoteen 2030 asti. Vuosien 2024–2030 arvioitua rahoitusta, joka kuvaa aluekohtaista rahoituksen kehittymistä tulevina vuosina, kutsutaan tässä vaiheessa valtiovarainministeriön mukaan painelaskelmaksi.

Talousarvion ja -suunnitelman tasapaino ja määrärahojen riittävyys

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) mukaisesti hyvinvointialueiden taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Näin ollen taloussuunnitelman 2023–2026 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään vuoden 2025 loppuun mennessä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talouden alijäämäennuste on merkittävä erityisesti vuoden 2023 osalta.

Hyvinvointialueen kehyslaskelman tulo- ja menoarvioissa on paljon muuttujia ja epävarmuuksia. Alijäämää aiheuttaa erityisesti laskennallisen rahoituksen ja ennakoitujen tuotannon reaalikustannusten välinen ero hyvinvointialueuudistuksen voimaanastumisen alkuvaiheessa. Vuonna 2023 on keskeistä varmistaa turvallinen siirtymä ja liikkeenluovutuksen asianmukainen toteutuminen. Talouden tasapainottamisen tarve ja toimenpiteet on tarkoituksenmukaista määritellä taloudellisen tilannekuvan tarkentuessa siirtymävaiheen jälkeen vuonna 2023.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Mikäli hyvinvointialue ei ole kattanut alijäämää lakiin säädetyssä määräajassa, voi valtiovarainministeriö käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn. Tarveperustaisen lisärahoituksen mahdollisuutta ja arviointimenettelyä on kuvattu luvussa 2.1. (hyvinvointialueiden rahoitusmalli).

Valtiovarainministeriö myöntää valtion rahoituksen hyvinvointialueelle ilman erillistä hakemusta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan hyvinvointialueelle vuoden 2022 joulukuun 1. päivänä ja toinen puoli 1.1.2023 mennessä. Tämän maksuerän avulla hyvinvointialueella voidaan varmistaa turvallinen siirtymä rahoituksen riittävyyden näkökulmasta varsinaisen toiminnan alkaessa 1.1.2023.

Vuoden 2023 ensimmäinen maksuerä poikkeaa rahoituslain (617/2021) periaatteesta, jonka mukaan hyvinvointialueelle kohdennettavat määrärahat maksetaan rahoituslain (617/2021) mukaisesti kuukausittain, viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta, ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus tasasuuruksina erinä.

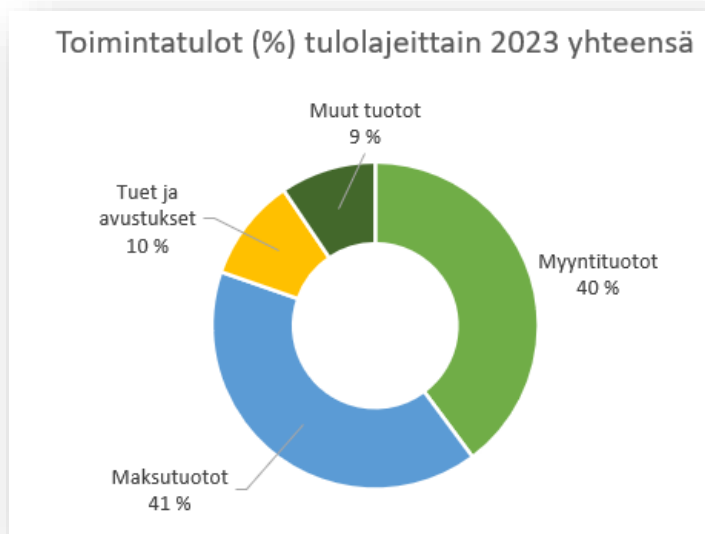
5.1. Talousarviokokonaisuuden muodostuminen

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio valmistellaan siten, että se sisältää tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät menomäärärahat ja tuloarviot.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tuleva rahoitus perustuu pääsääntöisesti valtion kehysrahoitukseen. Tämän lisäksi toimintamenojen kattamiseen käytetään hyvinvointialueen perimiä asiakas- ja käyttömaksuja. Näistä merkittävin erä on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut. Asiakasmaksutuotoilla katetaan tällä hetkellä noin 5 % hyvinvointialueen palvelutuotannon menoista.

Hyvinvointialueen perimien asiakas- ja käyttömaksujen (noin 5 %) tuottokertymän jakauma vuodelle 2023 tulolajeittain, ilman valtion kehysrahoituksen osuutta, on esitetty alla olevassa kuvassa kaksi (2).

Kuva 2. Hyvinvointialueen 2023 tuottokertymä (%) tulolajeittain ilman valtion kehysrahoitusta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosääntöön (78 §) perustuen hyvinvointialueen aluevaltuuston kokouksessa 31.5.2022 on käsitelty hyvinvointialueen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisiä periaatteita. Asiakasmaksujen määrittely toteutetaan aluevaltuuston määrittelemien yleisten perusteiden pohjalta. Aluehallitus päättää hyvinvointialueen asiakasmaksuista 8.11.2022. Asiakasmaksujen perustana tulee olla taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys.

Asiakasmaksuja säännellään lainsäädännöllä ja useista palveluista tullaan esittämään lain mahdollistamia enimmäismaksuja hyvinvointialueen palvelutuotantoon tarvittavan kokonaisrahoituksen riittävyden turvaamiseksi osaltaan. Sosiaalihuollon maksulliset palvelut voivat olla tasamaksuisia toteumiin perustuvia maksuja tai asiakkaan maksukyyn perustuvia asiakasmaksuja. Näihin asiakkaalla on mahdollisuus hakea maksunalennusta tai perimättä jättämistä ja laki velvoittaa ohjaamaan asiakasta tähän.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 78 § ja 24 § mukaisesti pelastuslautakunnan toimivaltaan kuuluu päättää pelastuslaitoksen palveluista ja muista suoritteista perittävistä maksut ja taksat. Vuoden 2023 taksat ja maksut vahvistetaan pelastuslautakunnan kokouksessa joulukuussa 2022. Pelastuslautakunnan tekemä maksupäätös ei vaadi hyvinvointialueen aluehallituksen ja -valtuuston erillistä käsittelyä, mutta tulee hyväksytyksi aluevaltuuston kokouksessa 20.12.2022 osana koko Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman 2023–2026 hyväksyntää.

Talousarvio 2023 on alijäämäinen

Hyvinvointialueen talousarvio 2023 on alijäämäinen. Alijäämä johtuu mm. siitä, että rahoituksen perusteena käytettyjen kuntien tilinpäätös 2021 ja talousarvio 2022-tiedoissa sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot ovat olleet alimitoitettuja johtuen mm. ylikompensoiduista koronakorvauksista sekä kasvaneesta palvelutarpeesta.

Tilinpäätöksen 2021 osalta koronakorvausten aiheuttama vääristymä hyvinvointialueen rahoituksessa oli jopa 18–25 miljoonaa euroa. Poikkeusaikana koronan johdosta peruspalvelujen palvelutuotantoa jouduttiin rajoittamaan ja siirtämään resursseja koronan hoitamiseen liittyvään palvelutuotantoon. Valtion maksamat koronakorvaukset näin ollen ylittivät koronan hoitoon tarvittut määrärahat. Myös HUS palautti tilinpäätöksessä 2021 Vantaalle ja Keravalle ylijäämää yli 8 miljoonaa euroa perustuen saatuihin koronakorvauksiin, mikä alentaa hyvinvointialueen saamaa v. 2023 nettomäärärahaa.

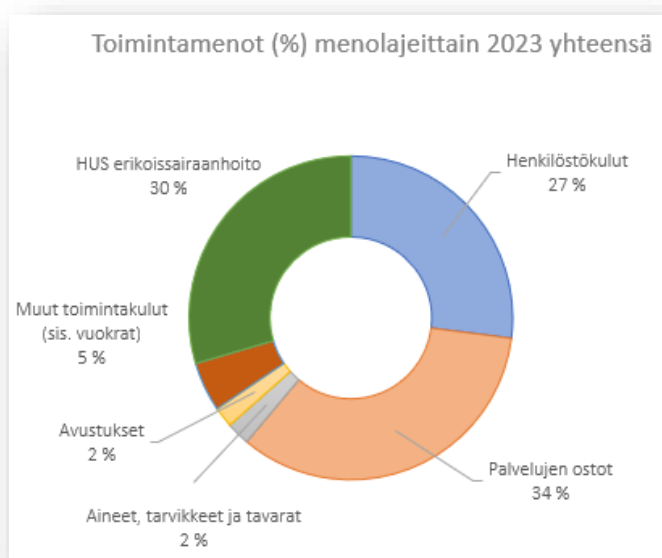
Talousarvion 2022 osalta sekä Vantaalla ja Keravalla on ilmennyt talousarvion ylityshäikä. Toisen osavuosisikatsauksen tilanteen perusteella Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla ennakoidaan ilman koronaan liittyviä peruspalveluja 29 milj. euron ylitys sekä Keravan sosiaali- ja terveystoimessa 8,7 milj. euron. Vantaalla merkittävimmät syyt ylityshäikään ovat vanhusten tehostetun palveluasumisen ostojen lakisääteiseen mitoittamiseen liittyvä hintakehitys, vanhusten ja vammaisten kotona-asumisen tuen menot, lasten sijaishuollon palvelutarve sekä vammaisten erityisasumisen ostot. Lisäksi HUS laskutuksen osalta on saatu ennakkotieto palvelusopimuksen ja siirtoviivelaskutuksen osalta noin n. 5 milj. euron ylityshäikästä.

Edellä mainittujen seurauksena valtion ohjaama rahoitus, jolla on tarkoitus kattaa nettomenot, on liian pieni ja aiheuttaa haasteita peruspalvelujen rahoittamisessa vuosina 2023–2024. Lisäksi valtion myöntämässä rahoituksessa ei ole huomioitu kokonaisuudessaan palvelutarpeen kasvua eikä suuria muutuskustannuksia toiminnan aloittamiseen ja järjestäytymiseen liittyen.

Palvelutarpeeseen vastaamisen ja lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamisen lisäksi hyvinvointialueen vastuulle tulee muita pakollisia ja välttämättömiä hallinnollisia vaatimuksia sekä taloudellisia velvoitteita, joihin hyvinvointialue ei voi vaikuttaa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen menoennustetta vuodelle 2023 korottavat yleisen inflaatiotason nousun ohella hyvinvointialueille kohdistuvat erilliset menoerät, kuten ICT-infrastruktuurin rakentaminen, palkkoihin liittyvät korotus-, kertakorvaus- ja harmonisointierät, Kuel eläkemenoperustaisen maksun korvaava tasausmaksu ja demokratiamenot.

Alla olevassa kuvassa kolme (3) on esitetty hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvion toimintamenojen osuus (%) menolajeittain.

Kuva 3. Hyvinvointialueen 2023 menokertymä (%) menolajeittain

5.2. Palkankorotukset, palkkojen harmonisointi ja Kuel -tasausmaksu

Palkankorotuksiin tarvittavat määrärahat sisältyvät talousarviossa 2023 konsernipalvelujen menoarvioon – kohdistukset toimialoille tehdään 2023 alussa-

Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus eli SOTE-sopimus on kolmevuotinen sopimus, joka sisältää palkankorotukset jokaiselle vuodelle ja viisivuotisen palkkaohjelman. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen osalta palkankorotusten kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan vuosina 2022–2023 noin 11 milj. euroa, mikä sisältyy talousarvion 2023 henkilöstömenoihin.

Lisäksi hoitajaliitot Tehy ja Super hyväksyivät sopimuksen, jonka mukaan hoitajien tehtäväkohtainen palkka nousee viiden vuoden aikana keskimäärin 17,5 %. Tämä tapahtuu etupainotteisesti siten, että ensimmäisen kolmen vuoden aikana korotus on 15,3 %. Lisäksi maksettavaksi tulee myös korona-aikaa koskeva kertapalkkio, jonka mukaan keväällä 2020 valmiuslain aikana koronapotilaita hoitaneille hoitajille annetaan 600 euron kertapalkkio, joka maksetaan maaliskuussa 2023. Tämän sopimuksen kustannukset eivät sisälly hyvinvointialueen talousarvioon. Valtion rahoitus hyvinvointialueelle perustuu yleiseen ansiotasoindeksiin. Hyvinvointialueille kohdistuvat ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset eivät näin ollen suoraan sisälly valtion tämänhetkiseen rahoitukseen hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialueella toteutetaan palkkojen yhtenäistämiseksi palkkojen harmonisointi. Arvioitu kustannus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella noin 9,7 milj. euroa, sisältäen palkat ja sivukulut. Meno on jaksotettu vuosille 2023–2025 siten, että talousarviossa 2023 on varauduttu 3 miljoonan euron harmonisointikustannukseen. Harmonisointikustannusten lopulliseen tasoon vaikuttaa mm. tulevat virka- ja työehtosopimusten palkankorotukset, henkilöstömäärän kehitys ja yleinen palkkataso hyvinvointialueella.

Vuoden 2023 talousarvioon tulee ensimmäistä kertaa tasausmaksu, joka korvaa työnantajan eläkemenoperustaisen Kuel-maksun. Suhteessa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettuun palkkasummaan maksutaso pysyy vuoden 2022 tasolla, noin 3,5 prosentissa. Vaikka maksulla kerättävä kokonaissumma pysyy ennallaan, yksittäisten kuntien tasausmaksun maksuperuste ja tasausmaksun määrä muuttuvat vuonna 2023 kuitenkin täysin. Tasausmaksuun siirtyminen vuonna 2023 aiheuttaa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella arviolta 8,4 miljoonan euron lisäkustannuksen verrattuna vuonna 2022 maksetuihin eläkemenoperustaisiin Kuel-maksuihin.

5.3. Alijäämän kattaminen taloussuunnitelmakaudella 2024–2026

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 § mukaan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmakaudella 2024–2026 hyvinvointialueen tase saadaan tasapainoon, mutta tämä edellyttää täydellistä onnistumista talouden hallinnassa ja palvelujen järjestämisessä sekä jatkuvaa yhteistyötä valtion kanssa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella siirtymätasaus vähentää hyvinvointialueen laskennallista rahoituspohjaa vuonna 2023 noin 5,9 miljoonalla eurolla. Taloussuunnitelmassa valtiolta saatava rahoitus perustuu valtiovarainministeriön 19.9.2022 julkaisemaan hyvinvointialueiden rahoitusta koskevaan ns. painelaskelmaan, joka sisältää siirtymätasauksen arvioidun vaikutuksen vuosien 2024–2026 rahoitukseen. Lisäksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen taloussuunnitelmassa vuodelle 2024 on otettu huomioon lain hyvinvointialueiden rahoituksesta § 10 (8.7.2022/700) mukainen valtion rahoituksen tasoa määrittäessä toteutuneiden kustannusten jälkikäteen tapahtuva rahoittaminen. Arvioidut korjaukset perustuvat tilinpäätösennusteisiin alkaen vuoden 2022 talouden toteumaennusteesta

Sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella että valtakunnallisesti palvelutarpeen kasvu on viime vuosina ollut merkittävää. Vaikka nyt esitetty tulevien vuosien rahoitus on selväpiirteinen ja ennakoitava, hyvinvointialueiden haasteet palvelutarpeeseen vastaamisessa tällä rahoituspohjalla tulevat olemaan vaikeita nykylainsäädännön velvoitteiden täyttämiseksi.

5.4. Talousarvion määrärahojen sitovuustasot

Osa hyvinvointialueen talousarvion taloudellisista tavoitteista asetetaan sitoviksi aluehallitukseen tai aluevaltuustoon nähden. Sitovuus merkitsee sitä, aluevaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnetyt määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain aluevaltuuston päätöksellä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosääntö on hyväksytty aluevaltuuston kokouksessa 8.3.2022 (päivitetty 30.8.2022). Hallintosäännön luvun 11, § 73 mukaan: ”Kun aluevaltuusto päättää talousarviosta, se määrittelee, mitkä ovat aluevaltuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Aluevaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat hyvinvointialueen viranomaisia.”

Mahdolliset talousarvioon tehtävät muutokset on hallintosäännön § 74 mukaan esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneista muutoksista johtuen, on aluevaltuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin ja tehtävä tarvittavat muutokset niihin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalouden sitovuustasot ovat:

- Hyvinvointialue ilman erikoissairaanhoidoa
- Erikoissairaanhoido.

Näiden osalta sitova erä on toimintakate. Tuloslaskelmaosan osalta sitovuustaso on vuosikate.

6. Talousarvio 2023 ja -suunnitelma 2023–2026

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 § mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023–2026 yhteydessä laaditaan investointisuunnitelma ajalle 2023–2027.

Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategiaa toteuttavat toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio valmistellaan siten, että se sisältää tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät menomäärärahat ja tuloarviot, sekä investointilaskelman. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla.

6.1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palvelutoiminta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue vastaa alueensa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialueeseen kuuluvat konsernipalvelujen, lasten, nuorten ja perheiden palvelujen, vanhusten palvelujen, terveydenhuollon palvelujen, aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimialat sekä Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. Lisäksi organisaatiossa on asiantuntija- ja kehittämispalvelut, jonka tehtävänä on vastata tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja osaaminen –toiminnasta hyvinvointialueella.

Hyvinvointialue järjestää palvelut omana tuotantona sekä kumppanuuksia hyödyntäen yhteistyössä muiden julkisen sektorin toimijoiden, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palvelut tuotetaan monituottajamallilla. Oman palvelutuotannon osuus sosiaali- ja terveyspalveluista (ilman erikoissairaanhoidtoa) on noin 40 % ja ostopalvelujen osuus noin 60 %. Ostopalvelut palveluntuottamisen tapana korostuvat erityisesti sekä vammaispalveluissa että perheiden erityispalveluissa.

Hyvinvointialueella on käytössä palveluseteli mm. erilaisissa ikääntyneille suunnatuissa palveluissa, henkilökohtaisessa avussa, omaishoidon vapaan aikaisessa palvelussa, lapsiperheiden tilapäisessä kotipalvelussa ja suun terveydenhuollossa. Henkilökohtaista budjetointia käytetään mm. vammaisten palveluissa. Perhehoito on vakiintunut yhdeksi palveluntuottamisen tavaksi lasten, vammaisten sekä vanhusten palveluissa.

Vaikuttavien ja kustannustehokkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen varmistamiseksi hyvinvointialueella kehitetään palvelujen vaikuttavuuden, kustannusten ja laadun arviointia. Järjestämistehtävän tukemiseksi tuotetaan ajantasaista, luotettavaa ja hyvinvointialueen laajuista tietoa ja ymmärrystä palvelutuotannon toiminnasta, oman tuotannon ja ostopalvelujen suhteesta sekä ennakoidaan tulevia tarpeita mm. väestön kehityksen ja tarpeiden, lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien näkökulmasta.

Oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen laatua, vaikuttavuutta ja kustannuksia seurataan perustuen valtakunnallisiin ja hyvinvointialueen määrittelemiін tavoitteisiin sekä hyvinvointialuestrategiaan. Tässä hyödynnetään palvelujen järjestämisessä käytettävää tuotantotapojen analyysimallia tietojohdantamisen ja tietoon perustuvan päätöksenteon työkaluna. Menettelyllä turvataan asiakastarpeisiin vastaavien kustannusvaikuttavien palvelujen ohjautuminen asiakkaalle.

Siirtyminen monialaisesta kaupunkiorganisaatiosta sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palveluista vastaavaan asiantuntijaorganisaatioon avaa mahdollisuuksia kehittää toimintaa ja vastata näiden alojen tarpeisiin entistä tehokkaammin. Toiminnan kustannusvaikuttava kehittäminen ja voimavarojen oikea kohdentaminen edellyttää oikeaa ja ajantasaista tietoa päätöksenteon tueksi. Tiedolla johtamisen merkitys toiminnan ohjauksessa korostuu entisestään.

Hyvinvointialueen toimintaa ohjataan valtuuston hyväksymän hyvinvointialuestrategian linjausten pohjalta. Strategiasta johdetaan vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet, ja toimialat konkretisoivat tavoitteet edelleen osaksi vuosittaista toimintansa kehittämistä.

Uudelle käynnistyvälle organisaatiolle on kiteytetty tavoiteltua toimintakulttuuria kuvaavia teesejä, joita toteuttaen hyvinvointialue onnistuu palveluvalvoitteissaan ja optimaalisen asiakashyödyn saavuttamisessa:

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue onnistuu perustehtävässään
- Se tuottaa enemmän kuin lakisääteiset palvelut
- Tämä tapahtuu motivoituneen ja sitoutuneen henkilöstön toimesta. Ammattilaiset voivat hyvin, mistä seuraa onnistunut asiakaskokemus
- Hyvinvointialueen palvelut järjestetään laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Alueella tehdään aktiivista edunvalvontaa, jotta hyvinvointialueen saama rahoitus huomioi kasvavan alueen erityispiirteet.
- Toimintaa kehitetään yhteistyössä luottamushenkilöiden, henkilöstön, kuntalaisten sekä järjestöjen ja yritysten kanssa

6.2. Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion laadintaprosessi vuodelle 2023 on aloitettu keväällä 2022. Tulevien vuosien määrärahan kohdennukset on tehty lain vaatimusten ja hyvinvointialueen strategian mukaisin periaattein.

Käyttötalousosan teksteissä kuvataan hyvinvointialueen ja toimialojen tehtävien perustelut sekä esitetään niitä koskevat määrärahat ja tuloarviot. Kuvauksessa huomioidaan hyvinvointialuestrategiassa ja toiminnallisissa tavoitteissa toimialan vastuulle kohdentuvat tavoitteet.

Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan tulot ja menot. Se kertoo, miten hyvinvointialueen tulorahoitus kattaa palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Kokonaisrahoituksen riittävyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen, sekä tilikauden tuloksen avulla.

Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Poistoissa ja arvonalentumisten erässä on yleensä yrityksen taseessa olevasta kalustosta ja rakennuksista tehty suunnitelman mukaiset poistot. Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja satunnaiset menot, saadaan tilikaudelle budjetoitujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos, joka tilinpäätöksessä lisää tai vähentää omaa pääomaa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalouden sitovuustasot ovat:

- Hyvinvointialue ilman erikoissairaanhoidoa
- Erikoissairaanhoido.

Näiden osalta sitova erä on toimintakate. Toimintakate sitovuustasoittain on kuvattu alla:

VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUE ILMAN ERIKOISSAIRAANHOITOA (1000 euroa)				
	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	119 732	122 845	126 040	129 316
Menot	-800 585	-802 897	-805 278	-807 731
Toimintakate	-680 853	-680 052	-679 239	-678 415

ERIKOISSAIRAANHOITO (1000 euroa)				
	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	1 300	1 334	1 368	1 404
Menot	-335 775	-345 849	-356 224	-366 911
Toimintakate	-334 475	-344 515	-354 856	-365 507

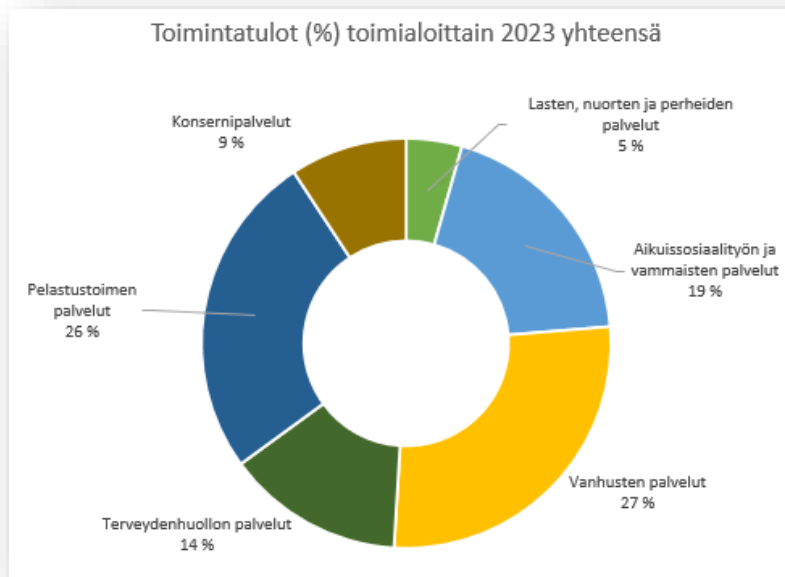
Tuloslaskelmaosan osalta sitovuustaso on vuosikate.

Tuloslaskelmakaava on määritelty kokonaisuudessaan asetuksessa 729/2021 (Valtioneuvoston asetushyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista).

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueitasoinen tuloslaskelma 2023–2026 on esitetty alla olevassa taulukossa:

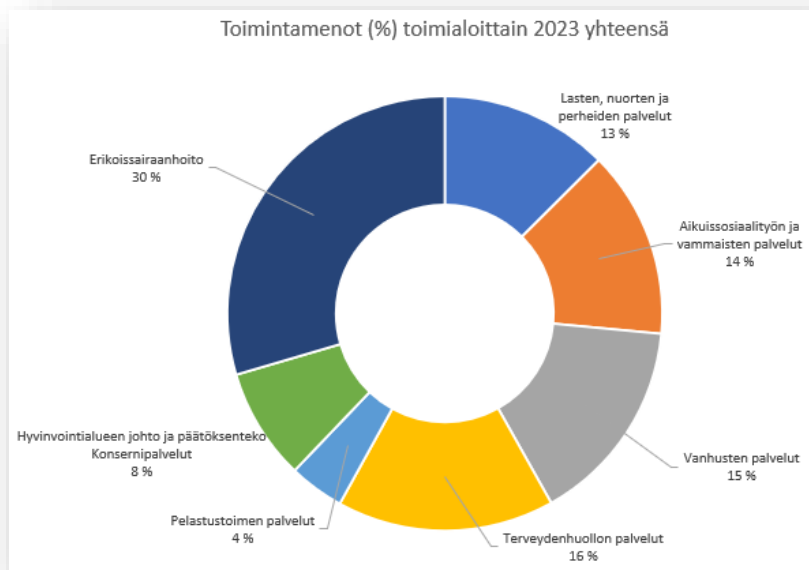
Tuloslaskelma (1000 euroa)	2023	2024	2025	2026
Myyntituotot	48 206	49 459	50 745	52 064
Maksutuotot	49 020	50 294	51 602	52 943
Tuet ja avustukset	12 334	12 655	12 984	13 321
Muut tuotot	11 473	11 772	12 078	12 392
Toimintatuotot yhteensä	121 032	124 179	127 408	130 720
Henkilöstökulut	-310 896	-320 103	-329 586	-339 353
Palvelujen ostot	-719 521	-741 226	-763 583	-786 610
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 629	-27 428	-28 251	-29 098
Avustukset	-23 174	-23 869	-24 586	-25 323
Muut toimintakulut	-56 141	-57 825	-59 560	-61 347
Toimintakulut yhteensä	-1 136 361	-1 170 451	-1 205 565	-1 241 731
Toimintakate	-1 015 328	-1 046 272	-1 078 157	-1 111 011
Valtion rahoitus				
Hyvinvointialueen nettorahoitus	959 854	1 008 750	1 147 985	1 199 644
<i>Siirtyvä määräraha</i>	<i>6 000</i>			
<i>Yliopistosairaalisä 2024</i>		<i>9 500</i>		
<i>Kertakorvauserä (Rahoituslaki 617/2021, 10 §)</i>		<i>33 000</i>		
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	125	135	144	150
Korkokulut	3 546	3 725	4 517	5 472
Vuosikate	-52 894	1 389	65 456	83 312
Poistot	1 500	7 139	5 230	6 317
Tilikauden tulos	-54 394	-5 750	60 226	76 995
Kumulatiivinen ali/ylijäämä	-54 394	-60 145	81	77 076

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarviovuoden 2023 tulokertymä (ilman erikoissairaanhoidoa ja valtion kehysrahoitusta) jakautuu prosentuaalisesti eri toimialoille kuvan neljä (4) mukaisesti.

Kuva 4. Hyvinvointialueen 2023 toimintatulot (%) toimialoittain

Vastaavasti Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarviovuoden 2023 menokertymän prosentuaalisesti jakautuminen eri toimialoille on esitetty kuvassa viisi (5).

Kuva 5. Hyvinvointialueen 2023 toimintamenot (%) toimialoittain

6.3. Erikoissairaanhoido

ERIKOISSAIRAANHOITO (1000 euroa)				
	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	1 300	1 334	1 368	1 404
Menot	-335 775	-345 849	-356 224	-366 911
Toimintakate	-334 475	-344 515	-354 856	-365 507

HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa niistä erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädetään tai joista sovitaan HUS-järjestämissopimuksessa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue hankkii erikoissairaanhoidon palvelut pääasiassa HUS-yhtymältä, joka tuottaa hyvinvointialueelle palvelutuotteina NordDRG-tuotteita (hoitokokonaisuuksia), käyntituotteita, hoitopäivätuotteita sekä terveydenhuoltolain mukaisia erikoislääkärin konsultaatioita. Erikoissairaanhoidon talousarviomäärärahaan sisältyy palvelujen käyttöön perustuvan jäsenmaksuosuuden lisäksi ensihoidon ja lääkärihelikopteritoiminnan, myrkytystietokeskuksen sekä hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetuksen kustannusosuudet.

Osa konsultaatio- ja koulutustoiminnasta toteutuu hyvinvointialueen terveysasemilla. HUS Akuutti jatkaa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen perusterveydenhuollon päivystyksen tuottamista osana Peijaksen yhteispäivystystä. Hyvinvointialue ja HUS-yhtymä seuraavat palvelutuotannon toteutumista seurantakokouksissaan kaksi-neljä (2–4) kertaa vuodessa. Palvelukokonaisuudelle tai -ketjulle määritellään tavoitteet ja niiden mittarit, palveluiden sisältö, palveluiden tuottajat, palvelutuotannon periaatteet ja säännöt, sekä seurantatavat.

Erikoissairaanhoidossa on keskeistä lisätä vuorovaikutteisia yhteistyömuotoja, jotka sujuvoittavat palveluja, lähentävät perus- ja erityistasoa, parantavat erikoissairaanhoidon saatavuutta ja vähentävät kirjallisen lähetepalautejärjestelmän merkitystä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi rakentamalla selkeät konsultaatiomallit perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyöhön ja ottamalla ne laajasti käyttöön.

Erikoissairaanhoidon on pyritty varaamaan HUS:in talousneuvotteluissa esittämä määräraha. Koronaepidemia on edelleen lisännyt kustannuksia, joita ei ole voitu täysimääräisesti huomioida talousarvioesityksessä (esim. koronatestaustoiminta) ja valtion korvaukset näiltä osin ovat vielä avoinna.

Potilaat ohjautuvat erikoissairaanhoidon lääkärin läheteellä. Erikoissairaanhoido tekee lähetteen perusteella kiireellisyys- ja hoidon tarpeen arvioinnin. Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta (581/2022) 52 § mukaisesti hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön.

Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä kuvantamisi- tai laboratoriotutkimuksia, on arviointi ja tarvittavat tutkimukset toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön.

Kiireellinen sairaanhoito annetaan ilman lähetettä. Erikoissairaanhoidon toimintaa Van- taan ja Keraan hyvinvointialueen terveysasemilla jatketaan muun muassa ortopedian, reumatologian, psykiatrian, gastroenterologian ja kardiologian erikoisaloilla. Psykiatrian erikoisalan ja perustason välinen yhteistyö hoitoon pääsyn parantamiseksi jatkuu mm. pa- rantamalla yhteisiä lähetekäytäntöjä sekä turvaamalla erikoistason riittävä neuvonta pe- rustasolle. Hyvinvointialueen päihdepalvelujen työntekijä työskentelee pysyvästi Peijak- sen sairaalan päivystyksessä.

Erikoissairaanhoidon ohjausta alueellisena yhteistyönä jatketaan yhdessä Uudenmaan muiden hyvinvointialueiden ja Helsingin kanssa. Palvelu- ja hoitoketjujen parantamista tehdään ns. vastuuparimallilla, jossa perustason ja erikoistason palveluintegraatiota pa- rannetaan. Malli kuvataan HUS-järjestämissuunnitelmassa. Omistajaohjauksen tehosta- miseksi HUS:in luottamuselimissä toimiville päättäjille annetaan parempaa tietoa asukkai- den käyttämistä palveluista ja HUS:in kehittämisestä hyvinvointialueen näkökulmasta.

6.4. Konsernipalvelujen toimiala

Hyvinvointialueen johto ja konsernipalvelujen toimiala yhteensä

Määrärahat (1 000 €)	TAE 2023	TAE 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toimintatuotot yhteensä	11 080	11 368	11 664	11 967
Myyntituotot	579	594	609	625
Maksutuotot	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	9 580	9 830	10 085	10 347
Muut toimintatuotot	921	945	970	995
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-94 462	-97 296	-100 215	-103 223
Henkilöstökulut	-42 980	-44 269	-45 597	-46 968
Palkat ja palkkiot	-24 187	-24 913	-25 660	-26 430
Henkilösivukulut	-18 793	-19 357	-19 937	-20 536
Eläkekulut	-15 420	-15 882	-16 359	-16 850
Muut henkilösivukulut	-3 373	-3 474	-3 579	-3 686
Palvelujen ostot	-46 355	-47 746	-49 178	-50 653
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-400	-412	-424	-437
Avustukset	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-4 727	-4 869	-5 015	-5 165
Toimintakate	-83 382	-85 928	-88 551	-91 257

Konsernipalveluiden toimialan talousarvioon on sisällytetty sellaisia koko hyvinvointialuetta koskevia menoeriä, joiden kohdistamiseen toimialoille tarvitaan vielä lisätietoa.

Tällaisia eriä ovat esimerkiksi:

- Palkkojen yleiskorotukset 2022–2023 sekä palkkaharmonisointiin tarvittava määräraha
- ICT-käyttömenot ml. lukien Apotti-järjestelmän kokonaislaskutus
- Kunnallisen eläkejärjestelmän (Kuel) eläkemenoperustaisen maksun korvaavan ta-sausmaksun hyvinvointialuetasoinen nettolisäys
- Työterveyshuolto, henkilöstöedut, henkilöstön keskitetyt koulutusmenot
- Vakuutukset

Edellä mainittujen kulujen kohdistaminen tullaan jatkossa tekemään kustannuspaikka- ja palveluluokkakohtaisesti, mikäli hyvinvointialueen talousraportointi niin edellyttää.

Hyvinvointialueen ei-kliiniset tukipalvelut tuotetaan pääosin konsernipalveluiden toimialalla. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen konsernipalvelut jakautuvat seitsemään palvelualueeseen. Konsernipalveluiden alaisista palvelualueista käytetään termiä "asiantuntijapalvelu". Asiantuntijapalveluista tuotetaan tukipalveluiden lisäksi koko hyvinvointialuetta kattavia ohjeita ja toimintamalleja. Asiantuntijapalvelut työskentelevät tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen muiden asiantuntijoiden, sekä palvelutuotannosta vastaavien toimialojen kanssa.

Talouspalvelut

Konsernipalvelujen talous- ja strategiapalvelut tuottavat hyvinvointialueen strategian tukipalvelut, konsernikirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut, talouden suunnittelun ja seurannan sekä myynti- ja ostoreskontraan liittyvät palvelut, ml. asiakasmaksujen määrittelyn ja laskuttamisen sekä pelastustoimen palveluihin liittyvät perinnät ja laskutukset. Erityisesti strategiatyössä ja talouden suunnittelussa ja seurannassa toimitaan ns. partner-työtavalla, jossa hyvinvointialueen johdolle on osoitettu yhteistyökumppani.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtävänä on vastata hyvinvointialueen laki- ja päätöspalveluista, kirjaamo- ja asiakaspalveluista sekä viestintäpalveluista. Palvelualue huolehtii hyvinvointialueen päätöksenteon valmistelusta, pöytäkirjanpidosta sekä päätöksenteon tuesta, hyvinvointialueen kirjaamotehtävistä ja asianhallintajärjestelmästä, tiedonhallinnasta ja tiedonohjaussuunnitelmasta, arkistoinnista sekä muista yleishallinnollisista tehtävistä.

Viestintäpalvelut

Viestintäpalveluiden tehtävänä on vastata hyvinvointialueen sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä sekä hallinnoida näihin liittyviä viestintäkanavia. Viestinnän tavoitteena on tuoda tieto hyvinvointialueen palveluista kansalaisten saataville oikea-aikaisesti, ymmärrettävästi ja saavutettavassa muodossa.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluiden perustehtävänä on toimia hyvinvointialojen johdon toimialojen vahvana strategisen kumppanina, sekä taata toimivat henkilöstöhallinnon peruspalvelut johdolle, esimiehille sekä työntekijöille. Henkilöstöpalveluja tuotetaan valtaosin keskitetysti kaikille toimialoille ja siten, että henkilöstöpalveluissa omistetaan prosessit ja välineet. Hyvinvointialueen henkilöstöjohtamista myös ohjataan keskitetysti. Henkilöstöpalvelut ovat tukena ja edesauttavat hyvinvointialueen tavoitteiden toteutumista asiantuntijuudella, ratkaisukeskeisyydellä ja rohkeudella uudistaa.

Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalveluiden tehtävänä on tarjota Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle moderni, turvallinen ja vakaa tietotekninen ympäristö, joka työtä tukevine välineineen mahdollistaa palvelutuotannon tehokkaan toiminnan. Tietohallinnossa kehitetään, hankitaan ja halloidaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarvitsemia digitaalisia palveluita ja järjestelmiä strategian ja palvelutuotannon tavoitteiden mukaisesti. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen työntekijöille järjestetään sujuvat ja helppokäyttöiset ICT-tuki- ja koulutuspalvelut. Tietohallinnossa myös tuotetaan, kehitetään ja ylläpidetään hyvinvointialueen tiedolla johtamisen ratkaisut johtamisen ja päätöksenteon tueksi.

Toimitilapalvelut

Hyvinvointialueen konsernipalveluiden tilakeskus vastaa hyvinvointialueen toimitilaverkko-suunnittelusta, hyvinvointialueen käyttöön tulevien toimitilojen investointien suunnittelusta sekä rakennushankkeiden yleisaikataulujen laadintaan ja seurantaan liittyvistä tehtävistä. Tilakeskus vastaa hyvinvointialueen palvelujen järjestämistä varten tarvittavien toimitilojen rakennuttamisesta, vuokraamisesta tai ostamisesta ja niihin liittyvien prosessien hallinnoinnista.

Tilakeskus vastaa toimitiloihin liittyvien kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden kuten jätehuolto- ja turvapalveluiden järjestämisestä sekä sisäisten asiakkuuksien hoidosta. Tilakeskus vastaa kiinteistö- ja vuokrahallinnosta sekä toimitiloihin liittyvästä sisäisestä laskennasta. Tilakeskus vastaa myös sosiaalisin perustein vuokrattavien asuntojen vuokrauksesta ja asukasisännöinnistä toimien yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa.

Järjestämisen tuen ja hankintojen palvelut

Järjestämisen tuen ja hankintojen palvelujen perustehtävänä on toimia hyvinvointialueen järjestämistehtävän tukena laadukkaiden, kustannusvaikuttavien, saavutettavien ja yhdenvertaisten sosiaali- ja terveystalvelujen varmistamisessa. Yksikkö suunnittelee, tukee, kehittää ja toteuttaa hyvinvointialueen palveluiden järjestämistä, valvontaa ja hankintoja sekä tuottaa hyvinvointialueen laajuista tietoa ja arvioiteja palvelujen tuotantotapojen valinnan tueksi.

Hankintapalvelujen tehtävänä on vastata hankintojen elinkaaresta yhdessä toimialojen kanssa. Hankintapalvelut vastaavat hankintojen toteutuksesta, neuvonnasta, ohjauksesta ja valmistelusta. Hankintapalvelut vastaavat myös sopimus- ja tuottajahallinnasta sekä hankintaan liittyvien tietojärjestelmien ylläpidosta ja niihin liittyvästä ohjeistuksesta. Lisäksi vastaan sosiaali- ja terveystalvelujen laadunvalvonnasta ja sen kehittämistä.

Tavoitteet ts-kaudella 2023–2026

- Rakennetaan asiakaslähtöisesti toimivat hyvinvointialueen hallinto- ja tukipalvelut, jotka tukevat koko hyvinvointialuetta sen strategisten tavoitteiden saavuttamisessa.
- Luodaan tietojohdantamisen rakenteet, joissa tietoa tuotetaan tehokkaasti ja hyödynnetään päätöksenteossa
- Järjestämisen tuen toimintamallin käynnistäminen ja kehittäminen koko hyvinvointialuetta palvelevaksi toiminnallisuudeksi. Toiminta tukee ja kehittää hyvinvointialueen palveluiden järjestämistä, valvontaa ja hankintoja tietoon perustuen.
- Luodaan hyvinvointialueelle henkilöstöpalvelut, jotka toimivat modernisti ja auttavat ratkaisemaan hyvinvointialueen henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita
- Varmistetaan hyvinvointialueen tietojärjestelmien ja järjestelmäarkkitehtuurin toimivuus, edetään suunnitelmallisesti digitaalisten järjestelmien ja palveluiden kehittämisessä

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen 2023

- Hallinnollisten prosessien vakiinnuttaminen, mukaan lukien päätöksenteon järjestelmät ja tiedonohjaussuunnitelma
- Tukipalveluprosessien käyttöönotto ja vakiinnuttaminen hyvinvointialueen henkilöstön ja johdon tueksi
- Hyvinvointialueen keskitetyn sosiaali- ja terveystalouden palvelujen laadunvalvonnan käynnistäminen ja kehittäminen yhdessä toimialojen kanssa
- Tuotantotapa-analyysien käyttöönotto päätöksenteon tueksi
- Digitaalisen kehittämisen tiekartan laatiminen
- Lakisääteisten tietosisältöjen ja raporttien tuottaminen hyvinvointialueen johdon käyttöön
- Tietoallasratkaisun saattaminen tuotantokäyttöön
- Hyvinvointialueen järjestelmäkokonaisuuden ja ympäristön vakiinnuttaminen (mukaan lukien talouden ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät)
- Saatetaan valmiiksi palkkausjärjestelmä sote-sopimuksen osalta
- Otetaan käyttöön henkilökohtaisen arvontuotannon arviointimalli

6.5. Asiantuntija- ja kehittämisspalvelut

Asiantuntija- ja kehittämisspalvelujen tehtävänä on vastata tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja osaaminen -toiminnasta hyvinvointialueella. Kehittämisspalvelujen kokonaisuuteen kuuluvat toimialoilla tapahtuvan prosessien, laadun, vaikuttavuuden ja turvallisuuden kehittämisen tukeminen niin omana toimintana kuin hankkeiden kautta, erikoissairaanhoidon kanssa tapahtuva yhteistyö sekä hyvinvointialueella tapahtuva tutkimuksellinen toiminta.

Asiantuntijapalveluiden kokonaisuuteen kuuluvat johtajajälilääkärin lisäksi hoitotyön johtaja sekä sosiaalityön johtaja, jotka vastaavat suurten professioiden työn, laadun ja osaamisen kehittymisestä ja poikkihallinnollisesta johtamisesta kaikilla toimialoilla. Asiantuntijapalveluihin kuuluvat myös tartuntatauti- ja hygieniayksikkö, sekä opetusterveyskeskus, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, osallisuuden sekä järjestöyhteistyön kokonaisuudet, sekä ruotsin- ja muunkielisten palveluiden kehittäminen.

Tavoitteet ts-kaudella 2023 – 2026

- TULsote- ja RRP hankkeiden kärkien kautta hyvinvointialueen palveluiden laatu ja vaikuttavuus paranevat
- Opetusterveyskeskuksen rinnalla opetusperhekeskus vahvistaa hyvinvointialueen koulutuspanosta. Molemmat kokonaisuudet toimivat vetovoimatekijänä kriittisten ammattiryhmien rekrytoinnissa.
- Kieliohjelma, joka tähtää niin ruotsinkielisten kuin muunkielisten palveluiden parantamiseen

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen 2023

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kehittämisen mallin kuvaaminen ja ottaminen käyttöön kaikilla toimialoilla
- Hankekehittäminen integroidaan entistä tiiviimmin osaksi toimialojen kokonaiskehittämistä
- Hankkeiden kehittämistuloksia jalkautetaan aktiivisesti palvelutuotantoon

6.6. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala				
Määrärahat (1 000 €)	TAE 2023	TAE 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toimintatuotot yhteensä	5 279	5 416	5 557	5 702
Myyntituotot	2 938	3 015	3 093	3 173
Maksutuotot	2 115	2 170	2 226	2 284
Tuet ja avustukset	216	221	227	233
Muut toimintatuotot	10	10	10	11
Toimintakulut yhteensä	-142 387	-146 659	-151 059	-155 591
Henkilöstökulut	-55 787	-57 461	-59 185	-60 960
Palkat ja palkkiot	-38 884	-40 050	-41 252	-42 489
Henkilösivukulut	-16 903	-17 411	-17 933	-18 471
Eläkekulut	-11 325	-11 665	-12 014	-12 375
Muut henkilösivukulut	-5 579	-5 746	-5 918	-6 096
Palvelujen ostot	-75 035	-77 286	-79 605	-81 993
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 110	-1 143	-1 177	-1 212
Avustukset	-1 872	-1 929	-1 986	-2 046
Muut toimintakulut	-8 583	-8 841	-9 106	-9 379
Toimintakate	-137 108	-141 243	-145 502	-149 889

Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialan tehtävä on edistää hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia järjestämällä lakisääteisiä ennaltaehkäiseviä, tukea antavia ja korjaavia sosiaali- ja terveyspalveluja. Toimiala jakautuu perheiden ennaltaehkäisevien, perheitä tukevien sekä perheiden erityispalvelujen palvelualueisiin.

Perheiden ennaltaehkäisevien palvelujen palvelualue tarjoaa hyvinvointialueen lapsille, nuorille ja perheille ennaltaehkäiseviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Se kattaa neuvolapalvelut, lapsiperheiden kuntoutus- ja lääkäripalvelut sekä opiskeluhuollon esi- ja perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Opiskeluhuollon palvelut pitävät sisälleen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykologien ja kuraattorien palvelut. Psykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyvät 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan kaupunkien kasvatuksen ja oppimisen toimialoilta hyvinvointialueen järjestämisvastuulle osaksi opiskeluhuollon palveluita.

Perheitä tukevien palvelujen palvelualue tuottaa hyvinvointialueen lapsiperheille ja nuorille tukea antavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Lapsiperheiden sosiaalityön palvelut kattavat lapsiperheiden sosiaalityön ja palvelutarpeen arvioinnin, lapsiperheiden varhaisen tuen palvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksen. Lapsiperheiden psykososiaaliset palvelut vastaavat perheneuvola- ja perheoikeudellisista palveluista sekä nuorten psykososiaalisista palveluista.

Perheiden erityispalvelujen palvelualue tarjoaa hyvinvointialueen perheille lastensuojelun palveluita. Lastensuojelun avohuollon palveluihin kuuluvat avohuollon sosiaalityön ja lastensuojelun kotiin vietävät palvelut sekä Kuuselan perhekuntoutuskeskus. Lastensuojelun sijaishuollon palvelut pitävät sisällään sijaishuollon sosiaalityön palvelut, lasten ja nuorten vastaanotto toiminnan ja kuntouttavan sijaishuollon palvelut.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin haasteet ja palvelutarpeet korostuvat Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Esimerkiksi lastensuojelun tarve on hyvinvointialueella useilla mittareilla maan suurimpia. Koronapandemia on vaikuttanut etenkin lasten ja nuorten mielenterveyteen ja hyvinvointiin, mikä on otettava huomioon palvelujen suunnittelussa. Toimialan palvelukykyyn vaikuttaa myös henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet, jotka näkyvät erityisesti sosiaalityöntekijöiden, psykologien ja lääkäreiden saatavuudessa. Toimialalla valmistaudutaan myös 1.1.2024 voimaan tulevaan, edelleen tiukentuvaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitukseen, 30 lapseen sosiaalityöntekijää kohden.

Palveluita tuotetaan sekä omana toimintana että ostopalveluin. Ostopalvelut painottuvat tällä hetkellä erityisesti lastensuojelun laitospalveluissa. Palvelujen tarkoituksenmukaisia tuotantotapoja analysoidaan ja arvioidaan yhteistyössä konsernipalveluihin sijoittuvan järjestämisen tuen yksikön kanssa.

Toimialan keskeisin tehtävä on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin parantaminen, jota edistetään oikea-aikaisilla ja vaikuttavilla varhaisen tuen palveluilla. Perhekeskustoiminnassa yhdistetään lapsiperheiden kanssa toimivat eri palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi ja turvataan asiakkaiden sujuva palveluihin pääsy yhdellä yhteydenotolla eri ammattilaisten yhteistyötä tiivistäen. Sidosryhmien, kuten kuntien ja järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö mahdollistaa asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseen kokonaisvaltaisesti ja vaikuttavasti. Lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan heidän arkiympäristöissään, ja varhaisen tuen kehittämistä jatketaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen oppilaitosten sekä nuoriso- ja vapaa-ajan palvelujen kanssa.

Verkostomainen työskentely sekä sisäisten että ulkoisten sidosryhmien ja yhdyspintojen kesken edellyttää toimialalta tavoitteellista verkostojohtamisen kehittämistä. Palvelujen ja toimintakäytänteiden arviointi ja yhtenäistäminen jatkuu toimialalla ja yhteensovittavaa johtamista vahvistamalla kehitetään toiminnan vaikuttavuutta sekä hallitaan kustannusten kasvua. Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kautta jatketaan toimialan sisällöllistä kehittämistä ja perhekeskustoiminnan jalkauttamista osaksi hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluja. Toimialan palvelujen kehittämisessä huomioidaan lapsen oikeuksien toteutuminen ja kansallinen lapsistrategia, jonka tavoitteena on lapsen oikeuksia kunnioittava yhteiskunta.

Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2023–2026

Lasten, nuorten ja perheiden toimialan keskeiset tavoitteet taloussuunnitelmakaudella 2023–2026 ovat:

- Ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluja parannetaan, millä osaltaan vähennetään lastensuojelun tarvetta
- Lapsiperheiden neuvontaa ja ohjausta parannetaan, jotta perheet saavat oikea-aikaista tietoa palveluista ja tuen mahdollisuuksista.
- Lasten ja nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla pääsyä mielenterveyttä tukevien palvelujen piiriin.
- Henkilöstön saatavuus paranee ja pitovoima vahvistuu.
- Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteensovitetaan asiakashyödyn ja vaikuttavuuden saavuttamiseksi

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen v. 2023

Ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluja parannetaan, millä osaltaan vähennetään lastensuojelun tarvetta

- Kotiin annettavissa varhaisen tuen palveluissa ja kasvatus- ja perheneuvonnassa parannetaan asiakasohjausta ja asiakassegmentointia niin, että kuntalaiset pääsevät tarkoituksenmukaisen tuen piiriin nykyistä nopeammin.
- Lapsiperheiden palveluita parannetaan kokoamalla palveluja perhekeskus –toimintamallin alle. Toimintamallissa perheen tarvitsemat ammattilaiset ja palvelut kootaan yhteen ja työnjaosta sovitaan yhdessä perheen ja monialaisen tiimin kanssa.
- Yhteydenottojen ja lastensuojeluilmoitusten käsittelyä sekä palvelutarpeen arviointia tehostetaan uudistamalla palvelurakennetta niin, että arviointiprosessista vastaa sama taho. Tällä vähennetään perheen lähettämistä ammattilaiselta toiselle.
- Neuvolapalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon saatavuus ja saavutettavuus pidetään hyvällä tasolla.

Lapsiperheiden neuvontaa ja ohjausta parannetaan, jotta perheet saavat oikea-aikaista tietoa palveluista ja tuen mahdollisuuksista

- Neuvonta ja asiakasohjaus organisoidaan helposti saavutettavaksi.
- Neuvonnan ja ohjauksen palveluja tarjotaan kasvokkain, puhelimitse ja digipalveluna esimerkiksi Maisa- ja Oma perhekeskus -palveluissa.
- Asiakkaan yhteydenotto-kanavat selkeytetään, jotta asiakas pääsee oikeaan palveluun yhdellä yhteydenotolla.

- Kolmannen sektorin ja vapaaehtoistyön palvelut ovat mukana palveluvalikossa ja asiakas ohjataan näiden palvelujen piiriin asiakkaan niistä hyötyessä.
- Hyvinvointialueen valmistelussa kuvattu yhtenäinen, asiakkaan oikeaan ja vaikuttavaan palveluun ohjaava asiakkaaksi tulon prosessi otetaan käyttöön asteittain eri palveluihin ja asiakastarpeisiin soveltaen.

Lasten ja nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla pääsyä mielenterveyttä tukevien palvelujen piiriin

- Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämistä jatketaan. Nuorten palveluita tarjotaan kolmessa yksikössä: Nuppi Länsi, Nuppi Itä ja Keravan Asema. Palveluvalikkoa ja yhtenäistä asiakasprosessia kehitetään palveluiden saatavuuden parantamiseksi.
- Yhteistyötä HUS lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa tiivistetään laajentamalla yhteistä kehittämistyötä, kuten RRP-hankkeessa tapahtuva hoitopolkujen kehittäminen.
- Lasten ja nuorten mielenterveystyön työnjakoa selkeytetään ja yhteistyötä tiivistetään opiskeluhoillon (terveydenhoitajat, psykologit ja kuraattorit), perheneuvolapalvelujen ja nuorten psykososiaalisten palvelujen kesken palveluun pääsyn nopeuttamiseksi

Henkilöstön saatavuus paranee ja pitovoima vahvistuu

- Työntekijöiden saamaa esihenkilön tukea parannetaan kehittämällä esihenkilöiden ja konsernipalvelujen välistä työnjakoa niin, että esihenkilöillä on riittävästi aikaa palvelemaan ja valmentamaan johtamiseen.
- Aktiivista vuorovaikutuskulttuuria toteutetaan johdon ja henkilöstön kesken.
- Henkilöstön osallisuutta oman työn kehittämiseen vahvistetaan lisäämällä työntekijöiden mahdollisuutta osallistua tavoitteiden saavuttamisen ja keinojen määrittelyyn.
- Lastensuojelun avohuollon henkilöstön jaksamista tuetaan parantamalla työnjakoa asiakasperheiden viranomaisverkoston toimijoiden kanssa.
- Henkilöstön riittävä osaaminen valikoitujen, näyttöön perustuvien menetelmien käyttöön varmistetaan. Valitut näyttöön perustuvat menetelmät vakioidaan osaksi palveluvalikkoa.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteensovitetaan asiakashyödyn ja vaikuttavuuden saavuttamiseksi

- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseen tähtäävää ennaltaehkäisevää toimintaa kehitetään aktiivisesti ja yhteistyöhakuisesti yhdessä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

- Lastensuojelun perhehoidon osuutta kasvatetaan edelleen rekrytoimalla ja kouluttamalla lisää sijaisperheitä. Huomiota kiinnitetään erityisesti monikulttuuristen sijaisperheiden rekrytointiin.
- Sijaishuollon laitoshoidon kehitetään vastaamaan paremmin laitoshoidon tarvitsevien lasten tarpeisiin, keinona mm. oman palvelutuotannon ja asiakasohjauksen kehittäminen.
- Esihenkilöiden ja työntekijöiden työtä johdetaan valmentavalla otteella siten, että heitä ohjataan ja tuetaan huomioimaan ja arvioimaan jatkuvasti toimintansa riippuvuudet ja vaikutukset myös muiden toimintoihin.
- Yhteistyötä sujuvoitetaan yli toimiala-, palvelualue- ja tehtäväaluerajojen palvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi.
- Kotiin vietävien palvelujen, kuten lapsiperheiden kotipalvelu, neuvolan perheohjaus ja perhetyö, palvelukokonaisuus koordinoidaan yhden johdon alaisuuteen. Kokonaisuuden johtaminen ja työnjako tehostaa asiakkaan oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen palvelun järjestämistä ja vähentää päällekkäistä työtä.
- Terveystieteiden, psykologien ja kuraattorien työskentelevät kouluissa ja oppilaitoksissa. Varhaiskasvatukseen ja kouluihin jalkautuvia palveluja sekä työnjakoa muun opiskeluhoitoon kanssa kehitetään yhteistyössä opetustoimen kanssa. Yhteistyön edistymistä seuraa hyvinvointialueelle perustettava lasten, nuorten ja perheiden toimialan sekä Vantaan ja Keravan kaupunkien kasvatuksen ja oppimisen/opetuksen toimialojen alueellinen yhteistyöryhmä.

Palvelutoiminnan seurantamittarit

Vantaa-Kerava hyvinvointialueen talousarvion toiminnan tunnusluvut 2023

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnit valmistuvat 3 kk määräajassa (THL raportointi)	89,2 %	100 %	100 %
Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän kuukausikeskiarvo, osuus 0--17 -vuotiaista	2,7 %	Vantaa 2,6 %	2,6 %
Perheneuvolapalvelujen odotusaika palveluihin pääsyyn (keskiarvo vrk), poikkileikkaus raportointikauden viimeinen kk, jonossa olevat	Vantaa 184 vrk, Kerava 23 vrk	-	90 vrk *
Kouluterveydenhuollon laajoihin ja määräaikaisiin terveystarkastuksiin osallistuneiden osuus oppilasmäärästä	Vantaa 96,2 %	100 %	100 %
Opiskeluhoitoon kuraattorille pääsy tarvittaessa 7 päivässä, % osuus	Vantaa 91,5 %, Kerava 91,6 %	100 %	100 %
Opiskeluhoitoon psykologille pääsy tarvittaessa 7 päivässä, % osuus	Vantaa 73,6 %, Kerava 80,4 %	100 %	100 %

6.7. Vanhusten palvelujen toimiala

Vanhusten palvelujen toimiala				
Määrärahat (1 000 €)	TAE 2023	TAE 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toimintatuotot yhteensä	32 627	33 475	34 346	35 239
Myyntituotot	6 076	6 234	6 396	6 562
Maksutuotot	20 297	20 824	21 366	21 921
Tuet ja avustukset	15	16	16	17
Muut toimintatuotot	6 239	6 402	6 568	6 739
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-174 666	-179 906	-185 303	-190 862
Henkilöstökulut	-53 608	-55 217	-56 873	-58 579
Palkat ja palkkiot	-37 354	-38 475	-39 629	-40 818
Henkilösivukulut	-16 254	-16 742	-17 244	-17 761
Eläkekulut	-10 882	-11 209	-11 545	-11 892
Muut henkilösivukulut	-5 372	-5 533	-5 699	-5 870
Palvelujen ostot	-102 116	-105 179	-108 335	-111 585
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 155	-2 219	-2 286	-2 355
Avustukset	-5 094	-5 247	-5 405	-5 567
Muut toimintakulut	-11 692	-12 043	-12 405	-12 777
Toimintakate	-142 039	-146 430	-150 957	-155 623

Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus

Vanhusten palvelujen toimialan perustehtävä on vastata Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusväestön lakisääteisistä ja tarpeen mukaisista palveluista. Tehtävänä on mahdollistaa vanhuksen oman näköinen kotona asuminen tai asuminen kodinomaisessa asumisympäristössä elämän loppuun asti. Toimiala on organisoitu kotona asumisen palvelujen palvelualueeseen sekä hoiva-asumisen palvelujen palvelualueeseen.

Kotona asumisen palvelujen palvelualue muodostuu neuvonnan ja asiakasohjauksen, vanhusten palvelujen järjestämisen ja ostopalvelujen sekä kolmen alueellisen kotona asuamista tukevien palvelujen tehtäväalueesta. Vanhusten asiakasohjaus vastaa senioriasiakkaiden neuvonnasta ja ohjauksesta, palvelutarpeen arvioinnista sekä päätöksenteosta. Asiakasohjausyksikkö tukee toiminnallaan sekä omaishoito- että muistiperheitä. Gerontologinen sosiaalityö tukee erityistä tukea tarvitsevia vanhuksia.

Vanhusasiakkaan asiakassuunnitelman mukaisten palvelujen kokonaisuus toteutetaan yhdessä asiakkaan ja läheisten kanssa. Palvelujen järjestämisestä vaikuttavimmalla tavalla vastaa palvelujen järjestämisen ja ostopalvelujen tehtäväalue. Kotona asumista tukevat palvelut tuottavat asiakkaille kuntouttavaa päivätoimintaa, kotihoitoa, etäkotihoitoa ja kotikuntoutusta sekä yhteisöllistä asumista palvelutalossa.

Hoiva-asumisen palvelujen palvelualue muodostuu neljästä hoiva-asumisen tehtäväalueesta, jossa tarjotaan ympärivuorokautista asumispalvelua niille vanhuksille, jotka eivät enää pärjää itsenäisesti omassa kodissaan runsaidenkaan kotiin annettavien palvelujen ja apujen turvin. Lisäksi hoiva-asumisessa tarjotaan kuntouttavaa lyhytaikaishoitoa niille vanhuksille, jotka tarvitsevat tilapäisesti ympärivuorokautista hoitoa. Kuntouttavalla lyhytaikaisella hoidolla mahdollistetaan kotona asumisen jatkuminen ja omaishoitajalle tai läheiselle vapaata arjen hoitotyöstä. Hoiva-asumisen tavoitteena on tarjota vanhukselle aktiivista asumista, kuntouttavaa hoivaa ja sairauksien hyvää hoitoa kodinomaisessa ympäristössä tukemalla vanhuksen toimintakykyä ja voimavaroja. Läheis- ja omaisyhteistyön tärkeä tavoite on vahvistaa asukas-, ja läheis- ja omaislähtöistä toimintakulttuuria, edistää vanhuksen ja hänen lähipiirinsä kuulluksi tulemisen kokemusta, luottamuksellista hoiva-suhdetta sekä vahvistaa osallisuutta.

Vanhuspalveluissa ikääntyneen palvelutarpeen kasvuun vastataan oikea-aikaisella ja ennakkoivalla matalan kynnyksen neuvonnalla ja ohjauksella. Tärkeää on verkostoyhteistyö ja poikkihallinnollinen HYTE-toiminta, perusterveydenhuollon ennaltaehkäisevät palvelut sekä kolmannen sektorin hyvinvointia ja osallisuutta tukevat toiminnat. Näiden lisäksi palvelujen kehittämistä tehdään myös etäpalveluja sekä teknologiaa hyödyntäen.

Toimialan tavoitteena on osaltaan tukea ja mahdollistaa hyvinvointialueen asukkaiden mahdollisimman itsenäinen ja toimintakykyinen kotona asuminen. Vanhusten toimintakykyä tuetaan ja elämänlaatua parannetaan järjestämällä yksilöllisiä, ennakkoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja. Yksilöllinen hyvinvointi, omatoimisuuden tukeminen ja kuntoutumisen vahvistaminen yhteisössä ovat hoiva-asumisen keskeisinä lähtökohtina. Palvelut järjestetään hyvinvointialueen omana toimintana, ostopalveluina sekä palvelusetelillä. Hyvinvointialueen vanhuspalveluissa kotihoidossa ostopalvelujen osuus on noin 15 % ja palveluasumisessa noin 70 %. Asiakkaan on mahdollista valita palveluseteli mm. kotihoidon, palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen toteuttamisessa.

Erytisesti hyvinvointialueen yli 75- ja 85-vuotiaiden määrän nopea kasvu lähivuosina ja turvallisen kotona asumisen ensisijaisuus palveluiden järjestämisessä edellyttää koko palvelujärjestelmältä asiakaspolkujen ja palvelutarjonnan monipuolistamista sekä sisällöllistä kehittämistä tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämisen ohella.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhuspalvelujen yhdenmukaistaminen jatkuu. Lainsäädännön muutokset liittyen henkilöstömitoituksiin huomioidaan henkilöstösuunnittelussa. Henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden haasteet pakottavat jatkuvasti etsimään uudenlaisia ratkaisuja ja monipuolistamaan henkilöstörakennetta, muuttamaan toimintakulttuuria sekä ottamaan käyttöön uudenlaisia palveluja sekä erilaisia teknologisia ratkaisuja.

Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2023–2026

- Tuemme vanhusten toimintakykyä ja parannamme elämänlaatua järjestämällä yksilöllisiä, ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja.
- Kehitämme vanhuksille suunnattuja, toimintaa tukevia digitaalisia palveluja siten, että niistä muodostuu asiakkaan hyvinvointia ja ammattilaisten työtä tukeva kokonaisuus.
- Vanhuspalvelujen työntekijöiden onnistumista ja jatkuvaa kehittymistä mahdollistamme arvostavalla, osallistavalla ja valmentavalla johtamisella.
- Vanhuspalvelujen johtaminen ja päätöksenteko perustuu vaikuttavuuden mittamiseen ja jatkuvaan seurantaan.

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen v. 2023

Tuemme vanhusten toimintakykyä ja parannamme elämänlaatua järjestämällä yksilöllisiä, ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja.

- Kehitetään kotona asumista tukevia ja vaikuttavia palveluja sekä ketterästi muunneltavia ja asiakastarpeen mukaan liikkuvia palveluratkaisuja kuten etäkotihoidoita ja akuutteihin tilanteisiin vastaava yhteistyö liikkuva sairaala LiiSan kanssa.
- Tunnistetaan paljon palvelua tarvitsevat vanhusasiakkaat RAI:n tietoa hyödyntäen. Tarpeet tunnistaen heille järjestetään toimivia, laadukkaita ja kustannustehokkaita palvelukokonaisuuksia.
- Kotona asumista ja toimintakykyä tuetaan laajentamalla kotikuntoutustoimintaa. Palveluvalikkoa yhdenmukaistetaan koko hyvinvointialueella vanhusasiakkaiden yhdenvertaisuus huomioiden, mm. kuntouttava päivätoiminta.
- Hyvinvointialueen yhteinen seniorineuvonta parantaa asiakasohjauksen ja neuvontapalvelujen saatavuutta ja toimivuutta. Yhteydenottokanavia seniorineuvontaan ovat mm. puhelin, sähköposti, Maisa sekä jalkautuminen toimipisteisiin Myyrmäen, Tikkurilan ja Keravan alueella.
- Hoiva-asumisessa luodaan uusi asumisen palvelumalli hybriditaloihin nimeltä kotihoiva, jossa asiakkaan ei tarvitse muuttaa hänen palveluntarpeensa muuttuessa. Uusi toimintapa mahdollistaa asiakkaiden palvelutarpeeseen vastaamisen niin, että palvelut liikkuvat asiakkaan sijasta. Palveluasumisesta siirtyminen tehostettuun asumispalveluun helpottuu ja asiakkaan siirrot toiseen yksikköön vähenevät. Yhteisöllisyys lisääntyy, samoin kuin moniammatillisuus ja yhteistyö eri palvelumuotojen välillä. Myös henkilökunnan osaaminen, resurssointi ja liikkuvuus lisääntyvät. Tarkoituksena on myös vahvistaa tehostetun palveluasumisen asiakkaiden ja palvelutaloasiakkaiden yhteisöllisyyttä, vaikka asiakkaiden palvelutarpeet vaihtelevat.
- Hoitoketjujen sujuvuutta kehitetään yhteistyössä terveydenhuollon palvelujen kanssa mm. sairaalan palveluohjausta ja kotiutusprosesseja kehittäen.

Kehitämme vanhuksille suunnattuja, toimintaa tukevia digitaalisia palveluja siten, että niistä muodostuu asiakkaan hyvinvointia ja ammattilaisten työtä tukeva kokonaisuus.

- Kotona asumista tuetaan vanhusten sosiaalista ja fyysistä toimintakykyä vahvistamalla mm. uudenlaisia ryhmätoimintana toteutettavia etäpalveluja kehittäen.
- Etäpalveluja kehitetään ammattilaisten tueksi mahdollistamaan erilaisia työskentelytapoja

Vanhuspalvelujen työntekijöiden onnistumista ja jatkuvaa kehittämistä mahdollistamme arvostavalla, osallistavalla ja valmentavalla johtamisella.

- Valmentavalla johtamisella lisätään henkilöstön työhyvinvointia ja henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia osallistua oman työn johtamiseen ja kehittämiseen.
- Henkilökunnan osaamista kehitetään vastaamaan entistä paremmin asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin laadukkaiden koulutusten turvin.
- Työntekijöille luodaan erilaisia mahdollisuuksia osallistua toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.
- Osallistutaan erilaisten urapolkumallien luomiseen.
- Palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään osallisuutta tukevia toimintatapoja, kuten asiakasraatia sekä vanhusneuvostoa.
- Kotihoidon töiden jakoa uudistetaan, jotta henkilöstövoimavaroja pystytään kohdistamaan nykyistä paremmin.
- Henkilöstörakennetta uudistetaan sekä asiakastarpeet että henkilöstön saataavuushaasteet huomioiden, esimerkiksi hoiva-avustajat, fysioterapeutit ja geronomit.

Vanhuspalvelujen johtaminen ja päätöksenteko perustuu vaikuttavuuden mittaamiseen ja jatkuvaan seurantaan.

- Otetaan uudet inter-RAI välineet käyttöön asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen arvioinnin tukena ja hyödynnetään monipuolisesti myös tietoon pohjautuvan johtamisen työvälineenä.
- Vanhuspalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä järjestämisen tuen ja hankintojen kanssa. Yhteistyöllä varmistetaan vaikuttavien palvelujen ja tuotantotapojen toteuttaminen analysoituun tietoon perustuen.

Palvelutoiminnan seurantamittarit

Vantaa-Kerava hyvinvointialueen talousarvion toiminnan tunnusluvut 2023

Vanhustenpalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä 31.12	93,40 %	93,4 %	93,4 %
Kotona asuvat 85 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä 31.12.	Vantaa 84%	85,0 %	85,0 %
Omaishoidontuen peittävyys 75-v / 75+ väestö, 31.12	2,2 %	2,50 %	2,5 %
Säännöllisen kotihoidon piirissä 75 täyttäneitä/75+ väestö 31.12	7,6 %	9,30 %	9,3 %
Kotihoidon välitön työaika, % työajasta, lh	Vantaa 39%	60 %	60 %
Odotusaika vanhusten pitkäaikaiseen ympärivuorokautiseen hoivaan on alle 90 vuorokautta (%)	89 %*	100 %	100 %

*Toteuma 31.8.2022

6.8. Terveysthuollon palvelujen toimiala

Terveysthuollon palvelujen toimiala				
Määrärahat (1 000 €)	TAE 2023	TAE 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toimintatuotot yhteensä	16 797	17 234	17 682	18 142
Myyntituotot	1 935	1 986	2 037	2 090
Maksutuotot	14 588	14 967	15 356	15 756
Tuet ja avustukset	71	73	75	77
Muut toimintatuotot	203	208	213	219
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-183 674	-189 184	-194 859	-200 705
Henkilöstökulut	-86 159	-88 744	-91 406	-94 148
Palkat ja palkkiot	-60 036	-61 837	-63 692	-65 603
Henkilösivukulut	-26 123	-26 907	-27 714	-28 546
Eläkekulut	-17 490	-18 015	-18 555	-19 112
Muut henkilösivukulut	-8 633	-8 892	-9 159	-9 434
Palvelujen ostot	-63 605	-65 513	-67 478	-69 502
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 525	-19 081	-19 653	-20 243
Avustukset	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-15 385	-15 847	-16 322	-16 812
Toimintakate	-166 876	-171 950	-177 177	-182 563

Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus

Terveysthuollon palvelujen toimialan perustehtävä on vastata Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lakisääteisistä ja väestön tarpeen mukaisista tehtäväalueelleen kuuluvista terveysthuollon palveluista. Terveysthuollon palvelujen toimiala pitää sisällään terveysasemapalvelujen, sairaalapalvelujen ja suun terveysthuollon palvelujen palvelualueet. HUS-yhtymän kautta ostetaan erikoissairaanhoidon palveluita. Lisäksi terveyspalvelut ostavat HUS:lta terveyskeskuspäivystystä, sekä laboratorio- ja röntgenpalveluita.

Terveysthuollon palvelujen palvelualue tuottaa hyvinvointialueen asukkaille perusterveysthuollon avopalveluja: terveysasemapalvelut, aikuisten kuntoutuspalvelut, perustason mielenterveyspalvelut sekä perus- ja erityistason päihdepalvelut. Hyvinvointialueella toimii kahdeksan terveysasemaa, joilla kaikilla on lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotoimintaa. Lisäksi eri toimipisteissä tuotetaan fysio-, toiminta-, puhe- ja ravitsemusterapiaa, apuvälinepalveluja, ehkäisyneuvolatoimintaa, hoitotarvikejakelua sekä diabetes- ja endoskopiayksiköiden palveluja.

Päihde- ja mielenterveyspalveluja tuotetaan terveysasemien lisäksi päihdepoliklinikoilla, terveysneuvontapisteissä sekä ympärivuorokautista hoitoa tarjoavassa päihdevieroitusyksikössä. Valtaosa palvelualueen palveluista tuotetaan omana toimintana. Oman toiminnan lisäksi hankitaan osa päihdepalveluista sekä osa terveysasemien lääkäripalveluista ja puhelinpalvelusta ostopalveluina.

Sairaalapalvelujen palvelualue tuottaa hyvinvointialueen asukkaille perusterveydenhuollon sairaanhoito- ja kuntoutuspalveluja vuodeosastoilla, poliklinikoilla ja kotiin vietynä palveluna. Palvelualueeseen kuuluvat kaksi akuuttigeriatriasta osastoa Peijaksen sairaalassa, seitsemän hoito- ja kuntoutusosastoa sekä yksi yhteistyöosasto HUS:n kanssa Katriinan sairaalassa, yksi akuuttigeriatrian osasto sekä yksi hoito- ja kuntoutusosasto Keravan terveyskeskuksessa, geriatriset poliklinikkapalvelut Katriinassa ja Keravan terveyskeskuksessa sekä koko alueen kattavat kotisairaalapalvelut ja Vantaan kaupungin alueen kattava LiiSa -liikkuva sairaalapalvelu. Oman palvelutuotannon lisäksi hankitaan ostopalveluina lyhytaikaista sairaanhoito- ja kuntoutuspalvelua Kaunialan sairaalasta sekä palliativista ja saattohoitoa Terhokodista.

Suun terveydenhuollon palvelujen palvelualue edistää hyvinvointialueen asukkaiden suun terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisemällä ja hoitamalla sairauksia sekä tarjoamalla toimintakykyä parantavia kuntoutustoimenpiteitä. Palvelualue tuottaa kiireellisen ja kiireettömän suun perushoidon, perustason erikoishammashoidon sekä suun terveyden edistämiseen liittyvät palvelut. Suun terveydenhuollon palvelujen palvelualue jakautuu keskitettyihin, perushoidon ja hoitotyön palveluihin. Keskitetyt palvelut vastaavat ajanvarauksesta, palveluohjauksesta, erikoishammashoidosta, oikomishoidosta ja palvelusetelitoiminnasta. Perushoidon palvelut vastaavat hammaslääkäreiden ja hoitotyön palvelut hoitohenkilökunnan tuottamista palveluista. Perushoidon ja hoitotyön palvelut on jaettu alueellisiin yksiköihin, jotka muodostavat yksikköinä toiminnallisen ja taloudellisen kokonaisuuden. Eri kokoisia ja toiminnallisuuksiltaan erilaisia hammashoitoloita on kaikkiaan 25. Lisäksi palveluja tarjotaan autohoitolassa ja siirrettävässä pop up -hoitoyksikössä.

Terveydenhuollon palvelujen toimialalla asiakkaiden palvelujen tarve on kasvussa, mihin vaikuttaa mm. hyvinvointialueen väestön kasvu ja ikääntyminen. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on myös Suomen monikulttuurisin hyvinvointialue. Pitkittänyt koronapandemia on aiheuttanut hoidon tarpeen kasaantumista. Pandemian aikana hyvinvointialueen työttömyysaste on noussut, mikä näkyy asiakkaiden siirtymisenä työterveyshuollosta perusterveydenhuoltoon sekä työttömyyteen liittyvinä palvelutarpeina. Lainsäädännön valmistelussa oleva hoitotakuun kiristyminen tulee edellyttämään palvelujen saatavuuden parantamista. Henkilöstön saatavuuden ongelmat vaikuttavat toimintaan kaikilla palvelualueilla eri henkilöstöryhmien keskuudessa.

Toimintaympäristön haasteisiin vastaaminen edellyttää palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantamista, joihin vaikutetaan mm. parantamalla säännöllistä palvelua tarvitsevien palvelujen jatkuvuutta sekä lyhentämällä jonoja jo ensi vuoden aikana, kehittämällä digitaalista palveluvalikoimaa sekä tekemällä neuvonnasta ja asiakasohjauksesta entistä saavutettavampaa ja toimivampaa. Asiakkaan palvelutarpeeseen vastataan vaikuttavasti ja asiakaslähtöisesti. Osaamista hyödynnetään yli yksikkö- ja palvelualuearajojen ja yhdyspintatyöskentelyä vahvistetaan eri toimijoiden, kuten erikoissairaanhoidon ja

kolmannen sektorin kanssa, jotta kokonaisvaltainen asiakkaan tarpeeseen vastaaminen mahdollistuisi. Lisääntyneisiin mielenterveyteen ja päihteiden käyttöön liittyviin ongelmiin vastataan parantamalla päihde- ja mielenterveyspalveluihin pääsyä ja niiden vaikuttavuutta. Henkilöstön saatavuus, pysyvyys, eri ammattiryhmien välisen työnjaon kehittäminen ja uusien ammattiryhmien käytön mahdollisuuksien tutkiminen ovat kriittisiä onnistumisen kannalta, ja ne tulevat olemaan terveydenhuollon palveluiden painopistealueita seuraavien vuosien aikana.

Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2023–2026

Terveydenhuollon palvelujen toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudelle 2023–2026 ovat:

- Palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan
- Säännöllistä palvelua tarvitsevien asiakkaiden hyvinvointia vahvistetaan parantamalla hoidon jatkuvuutta.
- Henkilöstön monimuotoisuutta arvostetaan, henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin.
- Palvelut tuotetaan taloudellisesti kestävästi, vaikuttavasti ja asiakaskeskeisesti

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen v. 2023

Palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan.

- Kehitetään asiakkaan yhteydenoton prosessia niin, että asiakas saa vaivattomasti yhteyden asiansa tuntevaan ammattilaiseen. Asiakkaan yhteydenottoja sujuvoitetaan resurssien oikeanlaisella kohdentamisella, kuten kohdistamalla henkilökuntaa kysynnän mukaisesti ja varmistamalla tarvittava osaaminen ja tuki hoidontarpeenarvioon.
- Kehitetään ensikontaktissa avunsaamisen toimintamallia mm. hoidontarpeen arvioinnin ja monialaisen tiimimallin avulla.
- Otetaan käyttöön, laajennetaan ja kehitetään liikkuvia sekä etä- ja digipalveluja saavutettavuuden parantamiseksi. Saatavuuden parantamiseksi hyödynnetään myös ostopalveluja ja palveluseleitä.
- Lyhennetään hoitajajonoja mm. Hyvä vastaanotto -valmennuksen keinoilla, muilla jatkuvan parantamisen keinoilla ja palvelusetelillä. Vuonna 2023 tehdään tarkennettu suunnitelma hoitotakuun saavuttamiseksi kaikilla tehtäväalueilla.
- Erityisesti suun terveydenhuollossa lyhennetään jonoja lisäämällä vastaanotto- tuotannon volyymin ja laatua hoitamalla asiakkaan asiat ”Kerralla kuntoon”- periaatteen mukaan aina kun se on mahdollista.
- Laajennetaan kiirevastaanotto toiminnan pilottikokeiluja, joista otetaan käyttöön tehokkaiksi ja vaikuttaviksi osoittautuvat mallit.
- Vahvistetaan päihde- ja mielenterveysapua lisäämällä ensilinjaan sekä resursseja, että osaamista.
- Kehitetään palveluja tietoon perustuen. Tehdään tiedonkeruut ja analysoidaan tietoa palvelun nykytilasta, jonka perusteella palvelujen kehittämisen oikein kohdentuminen mahdollistuu.

Säännöllistä palvelua tarvitsevien asiakkaiden hyvinvointia vahvistetaan parantamalla hoidon jatkuvuutta.

- Nopeampaa ja joustavampaa pääsyä oikeiden palvelujen pariin edistetään hyvin toimivalla hoidon tarpeen arvioinnilla ja moniammatillisella yhteistyöllä. Säännöllistä palveluja tarvitsevien asiakkaiden tunnistamista tehostetaan, palvelutarpeen arviointia kehitetään ja varmistetaan hoidon jatkuvuus yhteistyössä eri toimialojen välillä.
- Vaikuttavaksi tunnistettu Liikkuva sairaala LiiSa -toimintamalli laajennetaan koko hyvinvointialueelle. Liikkuva sairaala mahdollistaa ikääntyneiden ja vammaisten päivityksellisten tilanteiden oikea-aikaisen arvioinnin ja ratkaisemisen heidän kotonaan sekä asumispalveluyksiköissä, jolloin vältetään turhia päivityskäyn-
tejä.
- Suun terveydenhuollon palvelualueella hyödynnetään liikkuvia palveluja paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden hoidossa. Liikkuvaa esteetöntä autohoitolaa voidaan hyödyntää vanhusten ja vammaisten hammashoidossa. Lisäksi pilotoitu ammattilaisten välinen etäkonsultoinnin toimintamalli vakiinnutetaan käyttöön. Etäkonsultointi ja suukameran hyödyntäminen mahdollistaa mm. hammaslääkä-
rin konsultoimisen hoivakotikäynneillä.
- Terveysasemien moniammatillista tiimityötä kehitetään ja hoidon jatkuvuutta pa-
rannetaan erityisesti säännöllistä palvelua tarvitseville asiakkaille.
- Järjestöjen sekä muiden yhteistyökumppaneiden palveluja hyödynnetään sään-
nöllistä palvelua tarvitsevien asiakkaiden palvelukokonaisuuksissa.

Henkilöstön monimuotoisuutta arvostetaan, henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin.

- Henkilöstön monimuotoisuutta ja monikulttuurisuutta arvostetaan ja se nähdään voimavarana.
- Esihenkilötyötä kehitetään edelleen henkilöstön hyvinvoinnin tukemiseksi. Johta-
misessa ja työn kehittämisessä yhdessä henkilöstön kanssa hyödynnetään jatku-
van parantamisen menetelmiä, valmentavaa johtamista ja yhteisöohjautuvuutta.
Henkilöstön osallisuutta oman työnsä ja työyksikkönsä toiminnan kehittämiseen
lisätään.
- Työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä jaksamista tuetaan vahvasti, jotta työn-
tekijöiden oman työn hallinta parantuu ja työn kuormittavuus vähenee.
- Työyhteisöjen toimivuuteen ja työilmapiiriin kiinnitetään erityistä huomiota.
- Henkilöstölle mahdollistetaan oman osaamisen kehittäminen ja koulutuksiin osal-
listuminen. Ammattilaisten urapolkumallia kehitetään.
- Työnantajamielikuvaa ja rekrytointia kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen
HR:n kanssa esimerkiksi lisäämällä erilaisia työaikajoustoja, työnkiertomahdelli-
suuksia sekä kehittämällä systemaattisesti perehdytystä ja opiskelijaohjauksen
laatua.
- Harjoittelun houkuttelevuutta lisätään ja opiskelijaohjauksen laatua seurataan
esim. CLES-mittarilla.

Palvelut tuotetaan taloudellisesti kestävästi, vaikuttavasti ja asiakaskeskeisesti

- Talous- ja vaikuttavuusmittareiden systemaattista käyttöä kehitetään ja hyödynnetään nykYTEKNOLOGIAN MAHDOLLISUUKSIA TUOTTA TIE TOA PÄÄTÖKSENTEON PERUSTEESI.
- Vaikuttavat ennaltaehkäisevät, kuntouttavat ja korjaavat palvelut tukevat hyvää taloudenpitoa.
- Etsitään tarkoituksenmukaisia, tehokkaita tapoja vastata asiakkaiden tarpeisiin olemassa olevalla resurssilla. Hyödynnetään hoidon jatkuvuutta, etävastaanottoja ja digitaalista palveluvalikoimaa.
- Sujuvoitetaan sairaalasta kotiuttamisen prosessia eri palvelualueiden yhteistyönä, mm. varmistamalla kuntoutuksen saumaton jatkuvuus.
- Yhteistyössä vanhusten palvelujen kanssa kehitetään kotona asumista tukevia lääkäripalveluja.
- Asiakkaalle tarjotaan integroituja palveluja hyödyntämällä osaamista yli yksikkö- ja palvelualue rajojen sekä vahvistamalla yhdyspintatyöskentelyä erikoissairaanhoidon ja kolmannen sektorin kanssa.
- Terapiat etulinjaan -toimintamalli vakiinnutetaan ja sen avulla turvataan terapia- palveluihin pääsy ja vaikuttava hoito.
- Työikäisten hyvinvointia ja työllistymismahdollisuuksia parannetaan yhteistyössä työllisyyspalveluiden kanssa, sekä tekemällä työkykyarvioita ja työttömien terveystarkastuksia.
- Suunnitellaan palvelumalleja eri kieliryhmille ja pilotoidaan niitä vuoden 2023 aikana.
- Rakennetaan toimivat palvelut maahanmuuttajataustaisille henkilöille heidän erityistarpeensa huomioiden lisäämällä henkilöstön monikulttuurisuuden osaamista ja vahvistamalla palveluohjausta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Palveluja kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa.

Palvelutoiminnan seurantamittarit

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion toiminnan tunnusluvut 2023

Terveydenhuollon palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Terveyskeskussairaalan hoitojakso/sairaansija, ka	Vantaa: 14,7	17,5	17,5
Puhelinpalvelun vastattujen puhelujen odotusaika (min, ka)			
Terveysasemat	Vantaa-Kerava: 9	Vantaa: ≤5, Kerava: -	≤30
Suun terveydenhuolto	Vantaa: 5, Kerava: -	Vantaa: 3,5 Kerava: -	3,5
Puhelinpalvelun takaisinsoittojen odotusaika (min, ka)			
Terveysasemat	Vantaa:267,Kerava:138	Vantaa: ≤60, Kerava: -	≤480
Suunterveydenhuolto (kiireellisten puhelujen)	Vantaa: 580, Kerava: -	Vantaa≤1440,Kerava:-	≤480
Terveysasemat: kiireettömän hoidon odotusaika, 7 vrk:ssa palvelun saaneiden osuus %	Vantaa-Kerava: 41	-	Vantaa-Kerava: 66
Suun terv.huolto: kiireettömän hoidon odotusaika, 90 vrk:ssa palv. saaneiden osuus %	Vantaa-Kerava: 51	Vantaa: 80, Kerava: -	Vantaa-Kerava: 80

6.9. Aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimiala

Aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimiala

Määrärahat (1 000 €)	TAE 2023	TAE 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toimintatuotot yhteensä	23 099	23 699	24 316	24 948
Myyntituotot	9 778	10 032	10 293	10 560
Maksutuotot	6 972	7 153	7 339	7 530
Tuet ja avustukset	2 451	2 515	2 580	2 648
Muut toimintatuotot	3 898	3 999	4 103	4 210
Toimintakulut yhteensä	-158 657	-163 416	-168 319	-173 368
Henkilöstökulut	-36 463	-37 557	-38 683	-39 844
Palkat ja palkkiot	-26 188	-26 974	-27 783	-28 617
Henkilösivukulut	-10 275	-10 583	-10 900	-11 227
Eläkekulut	-7 402	-7 624	-7 853	-8 088
Muut henkilösivukulut	-2 873	-2 959	-3 048	-3 139
Palvelujen ostot	-96 184	-99 069	-102 041	-105 103
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 258	-1 296	-1 335	-1 375
Avustukset	-16 207	-16 694	-17 194	-17 710
Muut toimintakulut	-8 544	-8 800	-9 064	-9 336
Toimintakate	-135 558	-139 717	-144 003	-148 421

Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus

Aikuissosiaalityön ja vammaispalvelujen toimiala yhdistää vammaisten asiakkaiden palvelut sekä työikäisten sosiaalityön, työllistymistä ja osallisuutta tukevat palvelut sekä asumispalvelun yhdeksi kokonaisuudeksi edistäen yhdenvertaisuutta ja palvelujen saataavuutta. Toimialan sosiaalihoitolaik mukaisena tehtävänä on tukea asiakkaita elämänhallintaan, työllistymisvalmiuksiin, toimeentuloon ja asumiseen liittyvissä asioissa sekä vähentää asukkaiden ja asiakkaiden eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Toimiala jakautuu aikuis-sosiaalityön palvelujen ja vammaispalvelujen palvelualueisiin.

Aikuissosiaalityön palvelujen palvelualue tuottaa palveluita 18–64-vuotiaille työikäisille hyvinvointialueen asukkaille. Palvelualue on jakautunut kolmeen tehtäväalueeseen, sosiaalityöhön, työllistymistä ja osallisuutta tukeviin palveluihin sekä asumispalveluihin. Sosiaalityön tehtäväalueelle kuuluvat neuvonnan ja ohjauksen sekä taloudellisen tuen palvelut, aikuisten sosiaalityö, nuorten aikuisten sosiaalityö ja jälkihuolto, työikäisten asumisen erityissosiaalipalvelut ja sosiaalinen kuntoutus sekä kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut.

Työllistymistä ja osallisuutta tukevien palvelujen tehtäväalueella yhdistyvät hyvinvointialueen työkäisten työ- ja päivätoiminta ja työhönvalmennuksen, kuntouttavan työtoiminnan, työkyvyn ja työllistymisen tuen, ohjauksen ja neuvonnan sekä työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun (TYP) kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelut. Asumispalveluissa tarjotaan sosiaalihuoltolain mukaisia tuettuja asumisen palveluja niille asiakkaille, jotka esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmien vuoksi tarvitsevat tukipalveluja elämänhallintansa parantamiseksi ja asumisen turvaamiseksi.

Vammaispalvelujen palvelualueen tarjoamien palvelujen lähtökohtana on taata vammaisille henkilöille välttämätön huolenpito arjessa suoriutumisen mahdollistamiseksi. Palvelualueen lakisääteinen perustehtävä on edistää vammaisten henkilöiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuudesta johtuvia esteitä. Vammaispalvelujen palvelualue järjestää palveluja sekä kehitysvammaisille että vaikeavammaisille henkilöille. Vammaispalvelujen palvelualue jakautuu kolmeen tehtäväalueeseen, neuvontaan ja asiakasohjaukseen, palvelujen järjestämiseen ja hankintaan sekä asumispalveluihin. Vammaisten asumispalveluja järjestetään tuettuna ja yhteisöllisenä asumisena (entinen palveluasuminen) sekä ympärivuorokautisena palveluasumisena (entinen tehostettu palveluasuminen). Palvelualueella asumispalveluja tuotetaan sekä omana tuotantona että ostopalveluna. Vammaispalvelujen palveluseteleiden käyttöön-oton valmistelua jatketaan hyvinvointialueella.

Toimiala vastaa Vantaan ja Keravan alueella toimivien Etevan ja Kårkullan kuntayhtymien palvelujen tuottamisesta kuntayhtymien purkauduttua. Näitä palveluja ovat muun muassa asumispalveluyksiköt sekä työ- ja päivätoiminta. Alueella toimivien Etevan ja Kårkullan henkilökunta sekä yksiköt tiloineen siirtyvät hyvinvointialueelle ja näissä tuotettua palvelua jatketaan hyviä käytänteitä ja toimintatapoja jakaen. Etevan erityispalvelut (kehitysvammapsykiatrian yksiköt, kehitysvammapoliklinikka ja asiantuntijapalvelut) siirtyvät hyvinvointialueiden yhteisellä päätöksellä HUS-yhtymään. Hyvinvointialueen ja HUS:in erityispalvelujen välistä työnjakoa selkeytetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

Erilaisten palvelujen tuottamistapojen tarkastelua ja analysointia tullaan tekemään toimialalla järjestämisen tuen yksikön tuella tarkoituksenmukaisimpien palvelujen järjestämisen tapojen löytämiseksi. Vuoden 2023 alussa avautuva Koisoniityn palvelukeskus tulee vastaamaan Asunto ensin -periaattein päihde- ja mielenterveyshaasteisten asiakkaiden palvelutarpeisiin. Yksikkö tuottaa niin tuettua kuin ympärivuorokautista palveluasumista.

Uuden toimialan toimintaympäristön haasteita ovat kasvavaan asiakasmäärään ja asukkaiden palvelutarpeiden kasvuun vastaaminen, osaavan henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden turvaaminen sekä uuden toimialan käynnistyessä palvelujen ja prosessien yhtenäistäminen. Ajankohtaista toimialalla on myös asiakkaiden palvelujen jatkuvuuden turvaaminen organisaatiomuutoksen yhteydessä sekä yhteensovittava strateginen prosessien johtaminen tietoon perustuen.

Useat toimialaa koskevat lakiuudistukset edellyttävät varautumista uusiin velvoitteisiin. Keskeistä lakiuudistuksissa on painon asettaminen peruspalveluihin eli sosiaalihuoltolain perusteella myönnettäville palveluille. Sosiaalihuoltolain vuoden 2023 alussa voimaan tuleva uudistus selkeyttää tehostetun palveluasumisen ja muun palveluasumisen välistä eroa. Asumispalveluja tulevat lain myötä olemaan tilapäinen ja tuettu asuminen sekä yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen, jotka tulevat korvaamaan entiset palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen.

Lakiuudistus mahdollistaa erilaisten asumispalvelumuotojen toteuttamisen samassa toiminnallisessa kokonaisuudessa.

- Vammaispalvelulakiin tehtävä uudistus tulee läpi mennessään vaikuttamaan merkittävästi tuen saajien määrään ja edellyttämään uusia tukimuotoja kuten valmennusta ja tuettua päätöksentekoa sekä koko perheen sisällyttämistä tuen piiriin. Lakiuudistuksen myötä ei enää tehdä erottelua kehitys- ja vaikeavammaisten välillä.
- Ukrainasta paenneiden palvelujen turvaamiseen tähtäävät valmistelussa olevat lainsäädännölliset muutokset koskien tilapäistä suojelua, kotoutumista ja vastaanottotoimintaa edellyttävät varautumista kotoutumista tukevien sosiaalipalvelujen tarpeen kasvamiseen.
- Vuoden 2023 alusta mahdollisesti voimaan tuleva uudistettu päihde- ja mielen-terveyslaki edellyttää toimialalta panostusta sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen tuottamiseen.
- Lastensuojelulain lakimuutos jälkihuollon ikärajan nostamisesta vaikuttaa jälkihuollon asiakasmäärien kasvuun ja siten palvelujen tarpeen lisääntymiseen.
- TYP-lain uudistaminen haastaa toimialaa yhteensovittamaan työllisyyttä ja osallisuutta tukevat palvelut kuntien työllistämisen- ja maahanmuuttopalvelujen kanssa.
- Toimeentulotukea koskeva laki uudistuu hyvinvointialueelle siirryttäessä tuoden yhteistyövelvoitteita hyvinvointialueen ja Kelan välille.

Sosiaalinen luototus

Sosiaalisen luototuksen antamiseen tarkoitettu luottopääoma ei sisälly hyvinvointialueen rahoitukseen talousarviovuoden 2023 alkaessa. Luototustoiminta tullee (Lakiesitys sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta 590/2022) lakisääteisesti velvoittavaksi 1.8.2023 alkaen ja luototukseen tarvittava pääoma saadaan hyvinvointialueen käyttöön vasta erillisen valtiovavustushaun jälkeen. Sosiaalisen luototuksen luottopääoma ei sisälly hyvinvointialueen käyttötalousmenoihin, vaan se on taseessa käsiteltävä erä. Lisäksi lakiesityksen mukaisesti jatkossa hyvinvointialueen tulee määrittellä sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet ottaen huomioon, mitä sosiaalisesta luototuksesta annetussa laissa säädetään. Toiminnan periaatteet tuodaan aluevaltuuston käsitteellyn luototukseen tarvittavan rahoituksen varmistuttua.

Väestön palvelutarpeisiin vastaaminen edellyttää toimialalta asiakaslähtöistä ja asiakaita osallistavaa toimintatapaa. Henkilöstön veto- ja pitovoimaa tulee vahvistaa ja resurssien oikein kohdentuminen varmistaa. Neuvonnan ja asiakasohjauksen kehittämällä vastataan palvelujen pääsyn määräaikaisten tiukentumiseen. Lisäksi edellytetään tiivistä poikkihallinnollista ja yhteensovittavaa johtamisen ja työn kulttuuria sekä strategista tiedolla johtamista. Kustannustason nousua hillitään ja kustannusvaikuttavuutta parannetaan mm. nopeuttamalla asiakkaiden palveluihin pääsyä, joustavoittamalla toimiloiden käyttöä, kehittämällä tiedolla johtamista sekä arvioimalla ja kehittämällä palvelujen järjestämis- ja tuotantotapoja.

Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2023–2026

- Saavutettavilla, oikea-aikaisilla asiakasohjauksen ja neuvonnan keinoilla sekä asiakastarpeisiin vastaavilla palvelukokonaisuuksilla nopeutetaan asukkaiden palveluihin pääsyä.
- Asukkaiden, asiakkaiden, henkilöstön ja järjestöjen osallisuutta palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa vahvistetaan.
- Henkilöstön veto- ja pitovoimaa parannetaan.
- Palvelujen vaikuttavuutta ja laatua lisätään johtamalla toimintaa tietoon perustuen sekä moniammatillista yhteistyötä vahvistamalla ja sujuvoittamalla.

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen v. 2023

Saavutettavilla, oikea-aikaisilla asiakasohjauksen ja neuvonnan keinoilla sekä asiakastarpeisiin vastaavilla palvelukokonaisuuksilla nopeutetaan asukkaiden palveluihin pääsyä.

- Kehitetään ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä toimintatapoja, neuvontaa ja asiakasohjausta sekä etsivää toimintamallia, joiden avulla asukkaiden raskaampien palvelujen tarpeita voidaan myöhentää tai kokonaan välttää.
- Sujuvoitetaan pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten asiakkaiden pääsyä työkykyä tukeviin palveluihin työkyvyn ja työelämävalmiuksien edistämiseksi.
- Vammaisten palvelut ja niiden myöntämisen perusteet ovat yhtenevät ja tukevat yhdenvertaista päätöksentekoa.
- Hyvinvointialueella toimii yhteinen vammaisneuvonta, ja tieto selkeistä yhteydenotto-kanavista on tehty asiakkaille tutuiksi.
- Moniammatillisia konsultaatio- ja toimintamalleja kehitetään asiakkaan palvelupolkujen sujuvoittamiseksi.
- Aikuissoisialityössä jatketaan asiakassegmentoinnin kehittämistä ja juurruttamista neuvonnan ja ohjauksen sekä palveluntarjonnan, kuten liikkuvan työn, sujuvoittamiseksi ja oikeaksi kohdentamiseksi.
- Luodaan ja käyttöön otetaan sujuvat toimintakäytänteet palkkatuella olevien työntekijöiden työllistämiseksi.

Asukkaiden, asiakkaiden, henkilöstön ja järjestöjen osallisuutta palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa vahvistetaan.

- Palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään osallisuutta tukevia toimintatapoja, kuten kokemusasiantuntijoita, asiakasraatitoimintaa, dialogista verkostotyötä sekä vammaisneuvostoa.
- Asiakas, läheiset, järjestöt ja kolmas sektori otetaan tiiviisti mukaan asiakkaan arkeen sekä palvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen.
- Yhteistyö järjestötoimijoiden kanssa on systemaattista ja linjassa palvelujen strategisten tavoitteiden kanssa.

Henkilöstön veto- ja pitovoimaa parannetaan.

- Rekrytointi- ja perehdytystoimintamalleja kehitetään.
- Henkilöstön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia lisätään mahdollistamalla vuoropuhelu johdon/esihenkilöstön kanssa sekä huomioimalla henkilöstön ideat uudistamistyössä.
- Henkilöstöä palkitaan yhdenmukaisten ja avointen periaatteiden/kriteereiden mukaisesti.
- Arvostavalla ja osallistavalla johtamisella sekä selkeällä strategialla ja vastuunjaolla parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa.

Palvelujen vaikuttavuutta ja laatua lisätään johtamalla toimintaa tietoon perustuen sekä moniammatillista yhteistyötä vahvistamalla ja sujuvoittamalla.

- Yhteistyötä sujuvoitetaan yli tehtävä-, palvelualue- ja toimialarajojen palvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi (mm. asumiseen, työkyvyn tukeen ja sosiaaliseen toimintakykyyn liittyen).
- Tiedolla johtamista kehitetään ja yhdenmukaistetaan.
- Välittömän asiakastyöajan osuuden seuranta kehitetään, ja sen osuutta lisätään kaikissa ammattiryhmissä.
- Sosiaalihuollon palveluja kehitetään osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden työkyvyn tukemiseksi tiiviissä yhteistyössä terveydenhuollon palvelujen toimialan ja kaupunkien työllisyyspalvelujen kanssa.
- Tunnistetaan osatyökykyisten palvelutarpeet ja kehitetään heille soveltuvia työllistymistä tukevia palveluja osana sosiaalihuoltoa ja vammaispalvelua.

Palvelutoiminnan seurantamittarit

Vantaa-Kerava hyvinvointialueen talousarvion toiminnan tunnusluvut 2023

Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakemukset käsitellään 7 päivässä (THL raportointi)	Vantaa 98,8 %, Kerava 100 %	100 %	100 %
Aikuisten ja nuorten sosiaalityön asiakkaat jakson viimeinen kuukausi	Vantaa 3720, Kerava 1160	-	5 000
Aikuisten asumispalvelujen omien yksiköiden täyttöaste	Vantaa 101 %, Kerava 100 %	Vantaa 95 %, Kerava 100 %	100 %
Pitkäaikaistyöttömät (lkm)	Vantaa 6724, Kerava 925	-	7 649
Tuetusti ja palveluasumisessa asuvien osuus kehitysvammaisten asumispalveluissa, % asumispalvelujen piirissä olevista	Vantaa 39 %	39 %	39 %
Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä, jakson viimeinen kuukausi	Vantaa 848, Kerava 93	970	1 000

6.10. Pelastustoimen palvelujen toimiala

Pelastustoimen palvelujen toimiala				
Määrärahat (1 000 €)	TAE 2023	TAE 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toimintatuotot yhteensä	30 850	31 652	32 475	33 319
Myyntituotot	25 600	26 266	26 949	27 649
Maksutuotot	5 048	5 179	5 314	5 452
Tuet ja avustukset	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	202	207	213	218
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-46 740	-48 142	-49 586	-51 074
Henkilöstökulut	-31 898	-32 855	-33 841	-34 856
Palkat ja palkkiot	-22 227	-22 894	-23 580	-24 288
Henkilösivukulut	-9 672	-9 962	-10 261	-10 568
Eläkekulut	-6 475	-6 670	-6 870	-7 076
Muut henkilösivukulut	-3 196	-3 292	-3 391	-3 493
Palvelujen ostot	-4 451	-4 585	-4 722	-4 864
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 181	-3 276	-3 375	-3 476
Avustukset	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-7 209	-7 425	-7 648	-7 878
Toimintakate	-15 890	-16 490	-17 111	-17 754

Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa Vantaan ja Keravan sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueiden palo- ja pelastustoiminnasta, kiireellisestä ensihoitopalvelusta sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja omatoimiseen varautumiseen liittyvästä valvonnasta, ohjauksesta, valistuksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Lisäksi pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua, ylläpitää väestöhälytinja järjestelmää sekä laatii ja ylläpitää väestön suojaamiseen poikkeusoloissa liittyvät suunnitelmat yhteistyössä alueensa kuntien kanssa. Pelastuslaitos toimii kahdeksan kunnan (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Tuusula ja Vantaa) ja jatkossa kahden hyvinvointialueen, Vantaan ja Keravan sekä Keski-Uudenmaan, alueella.

Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain 32 §:n mukaan hälytysten vastaanottaminen; väestön varoittaminen; uhkaavan onnettomuuden torjuminen; onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen; tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä edellä mainittuihin tehtäviin

liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot. Pelastuslaitos varautuu hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä tilanteissa, normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Toimintavalmiuden rakentuminen ja pelastustoiminnan palveluiden tarjoaminen perustuu 10 toimipisteessä välittömässä lähtövalmiudessa olevaan vakinaiseen henkilöstöön sekä toimintaa tukeviin 30 sopimuspalokuntaan.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalveluita sekä ensivastetoimintaa HUS-sopimukseen perustuen kaikissa toiminta-alueensa kunnissa. Pelastuslaitoksella on yhteensä 11 ympärivuorokautista ambulanssia, kenttäjohtoyksikkö ja yksi klo 9–23 palvelua tarjoava ambulanssi sekä yksi varayksikkö. Kymmenen pelastusyksikköä ja Pornaisten VPK tuottavat ensivastetoimintaa. Pelastuslaitos vastaa myös HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueen ylläpitämien ensihoitoyksiköiden kalustosta ja asemista.

Onnettomuuksien ehkäisyn keskeisiä toimintamuotoja ovat valvontatoiminta, asiakirja-valvonta, rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta, asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi, poistumisturvallisuusselvitysten arviointi ja valvonta, palo- ja onnettomuusriski-ilmoitusten käsittely ja niiden vaatimat toimenpiteet, vaarallisten kemikaalien ja ilotulitteiden valvonta, palontutkinta, turvallisuuskoulutukset ja turvallisuusviestintä.

Pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua kuntien tarpeiden mukaisesti, järjestämällä muun muassa suunnittelukokouksia ja työseminaareja kuntien varautumisen ja valmiussuunnittelun kehittämiseksi. Lisäksi kuntia tuetaan esimerkiksi niiden sisäisissä harjoituksissa, kriisijohtamiskoulutuksissa ja muissa kohdenne-tuissa koulutustilaisuuksissa.

Pelastuslaitoksen hallinto- ja tukipalvelut tuottavat tarvittavat toimialasidonnaiset palvelut ja ratkaisut palvelutuotannon mahdollistamiseksi. Hallinnolliset tukipalvelut kattavat pelastuslaitoksen talouden hallinnan, henkilöstöhallinnan, tiedonhallinnan ja viestinnän. Tekniset tukipalvelut kattavat hankinnat, varasto- ja logistiikkahallinnan, tilahallinnan, huoltopalvelut ja ICT-hallinnan.

Lisäksi pelastuslaitos tulee tuottamaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle kahta tukipalvelua, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannossa käytettyjen ajoneuvoja hallinnointia ja hyvinvointialueen turvallisuus- ja varautumisyksikön palveluita.

Uudenmaan pelastuslaitosten toimintaympäristön muutostekijät 2022 ja keskeiset haasteet sekä niihin vastaaminen:

- julkisen talouden heikkeneminen, toiminnan tehostaminen suunnittelun ja optimoinnin kautta
- väestön monimuotoistuminen ja (vanheneminen) ikääntyminen ja mm. yhteistyön lisääminen
- sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvu ja viranomaisyhteistyön lisääminen, onnettomuuksien ehkäisytöiden kohdentaminen entistä riskiperusteisemmin

- ilmastonmuutos ja mm. valtakunnallinen järjestelmä ja toimintamalli avun vastaanottamiseen ja antamiseen ja yhteisen johtamisjärjestelmän ja johtokeskustoitinnan kehittäminen
- kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuus ja jatkuvuussuunnittelun ja huoltovarmuuden kehittäminen
- teknologian nopea kehitys ja neuvonnan ja ohjauksen lisääminen asiakkaille uusien turvallisuusratkaisujen hankinnassa ja käyttämisessä
- kansalliset uudistushankkeet ja omavalvonnan käyttöönotto ja tiedolla johtamisen kehittäminen
- ensihoidon tehtävämäärän ja -sidonnaisuuden jatkuva kasvun hallitseminen ja 2023 tulee kaksi lisäyksikköä, HUS kanssa neuvotellaan tarvittaessa muista lisäyksistä
- henkilöstön saatavuus ja pysyvyys erityisesti keskijohdossa ja ensihoidossa ja lisäresursseilla työn kuormittavuus pyritään saamaan hallittavalle tasolle.

Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2023–2026

Pelastuslaitoksen keskeisten tavoitteiden määrittelyssä huomioitiin soveltuvasti nykyisen palvelutasopäätöksen 2020–24 kehittämisosion nostot. Keskeiset tavoitteet 2023–2026:

- Pelastuslaitoksen palvelut ovat laadukkaita ja vaikuttavia
- Pelastustoiminnan palvelutason puutteet korjataan alueen riskejä vastaavaksi
- Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää kehitetään vastaamaan Uudenmaan alueen uhkakuvia
- Hyvinvointialueelle siirtyminen toteutetaan hallitusti
- Vahvistetaan henkilöstön työhyvinvointia ja jaksamista.

Keskeiset tavoitteet ja palvelujen kehittäminen v. 2023

Pelastuslaitoksen palvelut ovat laadukkaita ja vaikuttavia

- Kehitetään laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin menettelyjä. Omavalvonnan avulla tunnistetaan poikkeamat palveluiden saatavuudessa, laadussa ja vaikuttavuudessa.

Pelastustoiminnan palvelutason puutteet korjataan alueen riskejä vastaavaksi

- Pelastustoiminnan toimintavalmiuden puutteiden korjaamiseksi perustetaan Vantaalle 3 uutta kärkiyksikköä sekä niille valmiusasemat vuoteen 2026 mennessä. Lisäksi yhdelle kärkiyksikölle rakennetaan valmiusasema optimaalisempaan sijaintiin. Ensimmäisen valmiusaseman rakentaminen käynnistyy alkuvuodesta 2023.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää kehitetään vastaamaan Uudenmaan alueen uhkakuvia

- Jatketaan suunnittelua yhdessä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa yhteisen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän rakentamisesta ml. johtokeskus, joka on mitoitettu vastaamaan uhkakuvia.

Hyvinvointialueelle siirtyminen toteutetaan hallitusti

- Tavoitteena on, että pelastuslaitoksen palvelutaso ei heikkene hyvinvointialueelle siirtymisen myötä. Tämä mahdollistetaan mm. vahventamalla pelastuslaitoksen tukipalveluita, jotta ne toimivat aiempaa paremmin.

Vahvistetaan henkilöstön työhyvinvointia ja jaksamista

- Jatketaan Työterveyslaitoksen kanssa suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamista, mm. esihenkilökoulutuksia ja työkyvyn lisäämiseen tähtääviä toimia. Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta ja selkeytetään organisaation johtamisjärjestelmää ja parannetaan tiedonkulun rakenteita.
- Pelastuslaitoksen organisaatiota vahvennetaan ja integroidaan hyvinvointialueen organisaation kanssa yhteensopivaksi. Tällä pyritään saamaan työkuormitus kes-tävälle tasolle mm. keskijohdossa.

Palvelutoiminnan seurantamittarit

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palveluiden seurantamittarit ovat:

- Omavalvontatoiminta on systemaattista ja säännöllistä
- Laadun ja vaikuttavuuden arviointi toteutuu säännöllisesti kaikissa palveluissa
- Johtokeskus on suunniteltu / rakennettu / toiminnassa
- Turvallisen siirtymän (pelastuslaitoksen palveluissa ei tule poikkeamaa) toimenpiteiden mittariksi koostetaan indeksi
 - Valvontakäyntien ja turvallisuuskoulutusmäärien toteutuminen suhteessa tavoitteeseen (prosentit)
 - Pelastustoiminnan toimintavalmiuden toteutuminen 1. riskiluokan alueilla verrattuna aiempaan/saavutettavuus puuteruuduissa
 - Ensihoidon yksiköiden tehtävämäärät ja tehtävisidonnaisuus
- lähtövaihtuvuus ja sairauspoissaolot

7. Investoinnit ja rahoitus

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava 16 §:ssä tarkoitettuun investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään.

7.1. Investointiosa

Investoinnit ovat osa hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kokonaisuutta, jota valtio ohjaa. Hyvinvointialueiden saama valtion kehysrahoitus ei sisällä erillistä investointirahaa, ja investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023–2026 yhteydessä laaditaan investointisuunnitelma ajalle 2023–2027.

Investointisuunnitelman täytäntöönpano edellyttää hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavien ministeriöiden hyväksynnän. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa. Lainanottovaltuuden perusteella otettavaksi suunnitellun lainarahoituksen sekä mahdollisen muun rahoituksen tulee kattaa suunnitelman sisältävät menot. Investointien ja niitä vastaavien sopimusten lisäksi suunnitelmassa tulee esittää kuvaus investointien rahoittamisesta pitkäaikaisilla lainoilla, omaisuuden luovutuksilla, kertyneillä rahavaroilla ja investointeihin kohdistuvilla tuilla.

Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmista. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen, sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Myös muita kokonaisuuksia koskevista investoinneista tulee esittää tiedot. Näitä ovat esim. tiedot laitteita, kalustoa sekä tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja koskevista investoinneista.

7.2. Investointisuunnitelmaesitys

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ensimmäinen, vuosia 2023–2027 koskeva, aluevaltuuston 27.9.2022 hyväksymä investointisuunnitelma on toimitettu valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle 30.9.2022.

I

Investointisuunnitelmaa on tämän jälkeen päivitetty valtiovarainministeriöltä saadun lisäohjeistuksen mukaisesti. Investointisuunnitelmaa käsitellään tästä syystä pelastuslautakunnassa, aluehallituksessa ja –valtuustossa uudelleen marraskuun aikana. Ministeriöiden päätös investointisuunnitelman hyväksymisestä tai hyväksymättä jättämisestä annetaan hyvinvointialueille marraskuun 2022 loppuun mennessä.

Ministeriöihin toimitettavan investointisuunnitelman tulee sisältää pysyvät vastaavat ja investointeja vastaavat sopimukset. Lainanottovaltuudella tulee kattaa myös investointeja vastaavat sopimukset. Valtion investointien ohjauksen prosessissa investoinnin ja investointisuunnitelman käsite on siten laajempi, kuin että se olisi pelkkä lainanottovaltuus ja investointien kirjanpidollinen tulkinta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tavoitteena on se, että investointiesitykset perustuvat säännölliseen palveluverkkosuunnitteluun ja ratkaisuvaihtoehtoja tutkitaan alueellisilla tai palvelukohtaisilla selvityksillä. Kaikki hankkeet kootaan vuosittain hyväksyttävään investointiohjelmaan ja vuosittaisiin työohjelmiin. Hankekohtaiset tarveselvitykset laaditaan kaikkiin uudisrakennushankkeisiin ja niihin verrattavissa oleviin vuokrakohteisiin. Hankkeiden toteutusmallit valitaan hankekohtaisesti. Hankkeiden rahoitusmuoto valitaan mm. hankkeen luonteen ja markkinatilanteen perusteella. Investointitukia ei ole tiedossa.

7.3. Investointien rahoitus ja lainanottovaltuus

Valtiovarainministeriön Kunta- ja aluehallinto-osasto on antanut 7.6.2022 (VN/14697/2022) tiedon hyvinvointialueiden valtuudesta pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyväksytyin investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi. Valtiovarainministeriön laskelman mukaisesti Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vahvistettu lainanottovaltuus on 206 555 700 euroa. Lainanottovaltuudella tulee kattaa myös investointeja vastaavat sopimukset.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021) 61 §:n mukaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on määritelty hyvinvointialueelle siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen ja vuoden 2022 talousarvion tietojen perusteella. Vuodesta 2024 lähtien lainanottovaltuudet lasketaan hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän vuoden 2023 talousarvioiden vuosikatteiden perusteella.

Erityisesti hyvinvointialueiden ensimmäisiin toimintavuosiin kohdistuva rahoitusvaje ja siitä johtuva rahoituksen alijäämä vaikuttaa tulevien vuosien lainanottovaltuuteen merkittävästi. Jatkossa myös HUS-yhtymän ja hyvinvointialueiden välisellä laskutuksella on suuri vaikutus siihen, millaisiksi lainanottovaltuudet tulevana vuosina muodostuvat.

7.4. Rahoitusosa

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 116 §:n mukaan kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia. Lisäksi hyvinvointialueesta annetun lain 117 §:n mukaan Hyvinvointialueen tilinpäätökseen sisältyy rahoituslaskelma ja sen liitteenä olevat tiedot.

Rahoituslaskelman laadinnassa käytettävästä kaavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella hyvinvointialueen tilinpäätöksestä esitettävistä tiedoista. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoituslaskelma on laadittu noudattaen tätä kaavaa. Rahoituslaskelma laaditaan kirjanpitoon perustuvana erillislaskelmana. Rahoituslaskelma perustuu tuloslaskelman eriin ja taseen erien muutoksiin.

Rahoituslaskelmassa rahavirrat jaetaan toiminnan, investointien, ja rahoituksen rahavirtoihin. Rahoituslaskelma ja sen liitetiedot täydentävät tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetietojen antamaa kuvaa tulorahoituksesta, investoinneista, antolainauksesta, lainakannan muutoksista sekä muista maksuvalmiuden muutoksista.

Toiminnan rahavirta: Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan rahavirtoja kuvaavat vuosikate tuloslaskelman mukaisena sekä vuosikatteen jälkeen esitettävät satunnaiset erät. Lisäksi esitetään tulorahoituksen korjauserät.

Investointien rahavirta: Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyvien vastaavien aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoitusten osakkeisiin ja osuuksiin käytettyjä varoja tilikauden aikana. Investointien rahavirrassa menona näkyy investointimeno ja tulona rahoitusosuudet investointimenoihin sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot.

Rahoituksen rahavirta: koostuu antolainojen, lainakannan, oman pääoman ja muista maksuvalmiuden muutoksista. Lainakannan muutoksessa on arvio siitä, paljonko hyvinvointialue ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuonna ja paljonko pitkäaikaisia lainoja lyhennetään.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoituslaskelma on esitetty seuraavassa taulukossa.

Rahoituslaskelma

1000 euroa	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	- 52 894	1 389	65 456
Vuosikate (-/+)	- 52 894	1 389	65 456
Satunnaiset erät (-/+)	-	-	-
Tulorahoituksen korjauserät (-/+)	-	-	-
Investointien rahavirta	- 71 023	- 9 520	- 31 610
Investointimenot (-)	- 71 023	- 9 520	- 31 610
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	-	-	-
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	-	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 123 917	- 8 131	33 846
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	-	-	-
Antolainasaamisten lisäys (-)			
Antolainasaamisten vähennys (+)			
Lainakannan muutokset	121 023	2 418	13 556
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	71 023	9 520	31 610
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-	- 7 102	- 8 054
Lyhytaikaisten lainojen muutos (-/+)	50 000	-	- 10 000
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset	- 45 273	-	-
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset (-/+)	6 000		
Vaihto-omaisuuden muutos (-/+)	-		
Saamisten muutos (-/+)	- 7 100		
Korottomien velkojen muutos (-/+)	-44 173		
Rahoituksen rahavirta	75 750	2 418	13 556
Rahavarojen muutos, vaikutus maksuvalmiuteen	- 48 167	- 5 713	47 402
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.2023	21 833	16 119	63 521
Rahavarat 1.1.2023	70 000	21 833	16 119

Vuoden 2023 osalta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen investointisuunnitelmaesityksessä pysyvien vastaavien hankkeiden rahoitustarve on yhteensä 71,023 milj. euroa, joka vastaa myös hyvinvointialueen pitkäaikaisen lainankannan muutosta vuonna 2023.

Seuraavana vuonna 2024 pitkäaikaisen lainakannan arvioidaan kasvavan 9, 520 milj. euroa ja vuoden 2025 aikana 31,610 milj. euroa. Pitkäaikainen rahoitustarve investointeihin järjestetään ensisijaisesti lainanottovaltuuden puitteissa velkakirjalainoilla eri rahalaitoksista. Lainojen yleiset velkaehdot ja takaisinmaksuohjelmat sovitaan erikseen kunkin nostettavan lainan osalta. Velkarahoituksen riskeihin tullaan suojautumaan hajauttamalla lainarahoitusta lyhennysohjelman, laina-ajan pituuden, rahoittajan ja rahoitusmarkkinan ja korkoperusteen mukaan.

Lainan takaisinmaksu tapahtuu sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisenä vuonna 2023 maksetaan ainoastaan korkoja ja lyhennysten maksaminen alkaa lähtökohtaisesti vuonna 2024 pois lukien maksuvalmiuden turvaamiseen hankitut lyhytaikaiset lainat, joiden laina-aika on aina alle 12 kuukautta.

Hyvinvointialueen lyhytaikaiseen rahoitustarpeeseen käytetään ensisijaisesti hyvinvointialuetodistuksia, jotka ovat hyvinvointialueen liikkeelle laskemia velkasitoumuksia. Lyhytaikaista lainaa tullaan arviolta käyttämään 50 milj. euroa vuonna 2023.

Irtain käyttöomaisuus hankitaan lähtökohtaisesti rahoitusleasingilla. Vantaan ja Keravan Hyvinvointialue on liittymässä Hanselin järjestämään, yhteishankintana toteutettavaan, rahoitusleasingin puitesopimukseen vuodesta 2023 alkaen. Rahoitusleasing on irtaimen käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokraamista, jossa rahoituskohteet ovat rahoittajan omistuksessa ja vuokralle ottaja eli hyvinvointialue sitoutuu maksamaan laitteen käytöstä. Rahoitusleasingin kustannuserät näkyvät talousarviossa käyttötalouden menoina.

Rahoituslaskelmassa on esitetty rahoituksen rahavirrat, jossa laskennallisesti on käytetty kymmenen vuoden laina-ajalla vuosittain tasaerin maksettavia velkakirjalainoja. Rahoituskustannusten osalta pitkäaikaisen lainan korkokustannusennustetta laskettaessa on käytetty korkokantana 3,5 % ja lyhytaikaisen rahoitustarpeen osalta 3,0 %. Talousarviossa rahoituskulut esitetään omana eränään korkokuluina, jotka vuoden 2023 osalta on arviolta yhteensä 3, 546 milj. euroa. Muut rahoitustuotot sisältävät kassavaroille maksettavaa talletuskorkoa 0,125 milj. euroa vuonna 2023.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue: Sitovat toiminnan tavoitteet 2023			
Sitova tavoite	Sitovan tavoitteet mittari	Lähtötaso TP 2021	Tavoitetaso 2023
Vahvistamme hyvinvointia ja terveyttä			
1. Vaikuttavilla ennaltaehkäisevillä ja varhaisen tuen palveluilla vähennetään lastensuojelutarvetta	Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän kuukausikeskiarvo, osuus 0–17-vuotiaista	2,7 % ikäluokasta	2,6 %
2. Lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan luomalla toimivat yhteistyörakenteet ja asiakasprosessit Vantaan ja Keravan kaupunkien kasvatuksen ja oppimisen toimialojen kanssa	Toimivien yhteistyörakenteiden ja asiakasprosessien luominen	Kaupunkiorganisaatioiden sisäiset rakenteet ja asiakasprosessit	Yhteistyörakenteet ja asiakasprosessit luotu ja toiminnassa
3. Ikääntyneiden toimintakykyä ja kotona asumista tuetaan kuntouttavalla työotteella ja vaikuttavilla palveluratkaisuilla	Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä 31.12.	93,4 %	93,4 %
4. Pelastustoimen palvelutasoa kehitetään vastaamaan alueen riskejä	Pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024–2025 laaditaan päivitetyn riskien arvioinnin pohjalta	V. 2020 palvelutasopäätös	Palvelutasopäätös hyväksytty aluevaltuustossa

Sitova tavoite	Sitovan tavoitteet mittari	Lähtötaso TP 2021	Tavoitetaso 2023
Parannamme palveluja			
5. Terveysasemien vastaanotoille pääsy nopeutuu	Terveysasemien kiirettömään hoitoon pääsy, 7 vuorokaudessa palvelun saaneiden osuus %	41 %	66 %
6. Suun terveydenhuollon vastaanotolle pääsy nopeutuu	Suun terveydenhuollon hammaslääkärin kiirettömään hoitoon pääsy, 90 vrk:ssa palvelun saaneiden osuus %	51 %	80 %
7. Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palveluihin pääsy nopeutuu	- Perheneuvolapalvelujen odotusaika	Kasvatus- ja perheneuvonta: Vantaa 184 vrk Kerava: 23 vrk	- 90 vrk
	- Odotusaika nuorten psykososiaalisiin palveluihin pääsyyn	Nuorten psykososiaaliset palvelut Vantaa: 50 vrk Nuortenkeskus Nuppi Kerava: Nuorten asema 30 vrk	- 14 vrk
8. Sähköisiä ajanvarausmahdollisuuksia laajennetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa	Niiden palvelujen määrä, joissa on käytössä sähköinen ajanvaraus	Vantaa: Sähköinen ajanvaraus käytössä neljässä palvelussa Kerava: Sähköinen ajanvaraus käytössä kolmessa palvelussa	Niiden palvelujen, joissa on käytössä sähköinen ajanvaraus, määrä kasvaa

Sitova tavoite	Sitovan tavoitteet mittari	Lähtötaso TP 2021	Tavoitetaso 2023
Arvostamme henkilöstöämme			
9. Henkilöstö voi hyvin	- Lähtövaihtuvuus	Yhtenäistä lähtötasoa ei ole	Lähtövaihtuvuus alle 15 %.
	- Terveysperusteiset poissaolot	Yhtenäistä lähtötasoa ei ole	Terveysperusteiset poissaolot alle 4,8 %
10. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on haluttu työnantaja	Työnantajan suosittelu	Uusi mittari	Suositteluluku asteikolla -100/+100 yli 0
Toimimme yhdessä			
11. Osallisuutta hyvinvointialueen toimintaan ja sen kehittämiseen vahvistetaan toimialakohtaisten osallisuussuunnitelmien toimenpiteitä toteuttaen	Hyvinvointialueen osallisuusohjelman pohjalta laadittavat toimialakohtaiset osallisuusohjelmat ja niiden toimenpiteiden käynnistäminen	Hyvinvointialuetasoinen osallisuusohjelma valmistelussa syksyllä 2022	Toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmat laadittu ja niiden toimenpiteet käynnistetty suunnitellusti
12. Hyvinvointialueen, kaupunkien HUS:n ja järjestöjen välillä on toimivat hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävät rakenteet	Hyvinvointialueen, kaupunkien, HUS:n ja järjestöjen välinen toimiva hyte-rakenne	Hyte-rakenteet valmistelussa	Hyte-rakenne luotu, ja yhteistyö käynnistynyt suunnitellusti. Vuosittainen hyte-neuvottelu toteutunut.

Sitova tavoite	Sitovan tavoitteet mittari	Lähtötaso TP 2021	Tavoitetaso 2023
Huolehdimme kestävästä taloudesta			
13. Talousarvion vuosikate toteutuu suunnitellusti	Talousarvion vuosikate	Talousarvio 2023	Hyvinvointialueen talousarvion vuosikate toteutuu
14. Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelma laaditaan	Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelman laatiminen	Ei hyvinvointialuetasoista palveluverkkosuunnitelmaa	Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelma laadittu
15. Hyvinvointialueella on käytössä järjestämisvastuun toteuttamista tukeva johtamisen ja päätöksenteon tilannekuvaraportointi	Vähimmäistietosisältöasetuksen tietosisältöihin perustuvien tilannekuvaraporttien käyttöönotto	Ei käytössä	Järjestämisvastuuta tukevat vähimmäistietosisältöasetuksen tietosisältöihin perustuvat tilannekuvaraportit systemaattisesti käytössä